# ლიტერატურული საქართველო

ჩემი ხატია სამშობლო,
სახატე — მთელი ქვეყანა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საქართველოს მწერალთა კავშირის ყოველკვირეული გაზეთი

პარასკევი, № 29 (2808) გამოცემის მე-60 წელი; 1991. 19 ივლისი. ფასი 40 კაპ.



**დღეს ნომერშია:**

**გამოხმაურება, რეპლიკა მოსაზრება** მე-2 გვ.

**რამეთუ არა არს დაფარული...** მე-3-4 გვ.

**ჩვენ და ისლამი** მე-5 გვ.

**ომში შესულთა საფიქრალი** მე-6 გვ.

**იორამ ქემერტელიძე ახალი ლექსები** მე-7 გვ.

**კონსტანტინე გამსახურდია ლანდებთან ლაციცი** მე-8-9-10-11-12 გვ.

**„ვეფხისტყაოსნის" იაპონური თარგმანი** მე-13-14 გვ.


**უშგული**

არნოლდ გეგეჭკორის ფოტო

# გარდასულ დღეთა ნოსტალგია?!

ხკკ ყოფილი წევრი რევაზ მიშველაძე ამ ხილი ხმა „ეროვნებების" გაზეთ „ეროვნების" ბუნი ნაბეჭდია. ეს ალბათ გარდასულ დღეთა მონატრების ნიშანია. გამორიცხული არაა, ბატონი რ. მიშველაძე კვლავ დუბარუნდეს კომეინტეთა რიგებს — ფემოკრატიულ ქვეკვანაში ეს ჩვეულებრივი მოვლენაა და არც არაფერ გაიოცებს, მაგრამ ჩვენ მაინც ვუფლებტაველთო შეენიშნავთ, რომ მეწარალი, რომელის მთელი შემოქმედება ეროვნებაზეა, მისივე ხატვებუნთ რომ ვთქვათ, „კომუნისტური რეჟიმის მხილებისაკენ იყო მიმართული", ისევ ლენინური პარტიის ერთიანი რიგი და ამ პოზიციიდან აკრიტიკებს როგორც რეპუბლიკას ეროვნებენ, ისე მეწარალთა კავშირის ხელმძღვანელობას.

ნაკარიკეთის მეწარალთა კავშირის პრეზიდიუმის წევრის რევაზ მიშველაძის შუბალუნდეთ, „მეწარალთა კავშირს აღარა აქვს მეწარალთა ოფიციალური გაერთიანების უფლება, იაკეთ მის წევრთა შეხედულებანი ერთანმანეთთან ზზიარად რადიალურად განსხვავდება". ეხლე ნობატალია ძველ დროზე, ხანდაზმენ ეპოქაზე, როცა ყველა მეწარალს ერთი თვალსაზრისი უნდა ჰქონოდა...

რ. მიშველაძე წუხს, მეორე წელია პრეზიდიუმის ხმობა არ მოწვეულიო. პრეზიდუმის ხმა ხმობებს რომ თავი დაკანონო, ბატონ რ. მიშველაძეს ის ხმობა მაინც უნდა გამხენებოდა, რომელზეც იგი შეიორედ გაათავისუფლეს ადგილიდან „ეროტიკის" რედაქტორობისაკენ.

ბატონეებელი პროფესორი არც ცილისწამებისა და ტკუილს ერიდება. მეწარალთა კავშირიდან ბატონ ზვიად გამსახურდიას კარიცხვას ბიბმა ერთმა „თანამრზახველ-თანამებრძოლმა" მისცა ხმაო", წერს იგი და იმეკვირდა თბილავ კონტიტეტს, რომ მეთოხეკლმა ინ „თანამებრძოლ-თანამრზახველში" მაინც და მაინც მუხრამ მაჭავარიანი იეულხმოს, თანაც მშვენიერად იცის, ამ დროს რომ ბატონი მუხრანი პრეზიდიუმის იმ საპუბარო ხმობას არ დასწრებია. რომც არ სეოდნოდა, მაინდამ და ხილის არსებობის ამ ხმობის ოქმი, და ოქმსაც რომ თავი დაკანონო, ამ ხმობას ხომ თავად ბატონი ზვიად გამსახურდიაც ეხერეზოდა, როგორც „თავადი დამნაშავე!"

მოთხრობაში, რომელიც ინავე „ცხოვრებაში" გამოაქვეყნა, ბატონი რ. მიშველაძე, ყოველგვარი ტაკეალისა და ეუნდოს გარეშე, ილილდ ეარმოდგენს, თუ როგორ გაუხარია ბერძნოლთან ანგარიშში ეროვნულ მოძრაობის ლიდერებს ეს ხუთაფი — კედელთან ეროვნული მოძრაობის დაუნენის ხუთაფი, როგორც მოსაღდნელი იყო, ზუსტად მიეხადა ეროვნული კომუნისტებისა და მათი გაზეთის ბეხეკეთია ოცეხეს. რა ვეთქვიმ, ეეე

„იყო ნათელი ᲭᲔᲛᲘᲗᲠᲘᲡᲐ, რომელი განანათლებს ყოველსა კაცსა, მომავალსა სოფლასა. სოფელსა შინა იყო, და სოფელი მის მიერ შეიქმნა, და სოფელმან იგი ვერ იცნა. თვისთა თანა მოვიდა, და თვისთა იგი არა შეიწყნარეს“ (იოანე I, 9-11).

*როგორც ᲧᲕᲔᲚᲐᲡ მოუკითხენებნა, ათეული წლების განმავლობაში ათეისტური დოქტრინის მბრძანებლობამ თავისი კვალი დაანაბეჭდა ჩვენი ცხოვრების ნებისმიერ სფეროს და პირველი რიგში ჩვენს მსოფლმხედველობას. ახლა, როდესაც ათეიზმის პრინციპებისგან ბევრი ილიუზიის საბუალება მოგვეცა, საჭიროა ზოგადად მაინც ანმა კანონელი მათი მოძღვრებისა, ასევე ზოგიერთი ცალკეული ნაშრომიც და მათი მხილების ფონზე, საბჭოველთან ცხოვრებაში რეფანტალიკეთ გეუკეთელ ამ ᲭᲘᲛᲠᲘᲐ მსოფლმხედველობასა და ტრადიციულ ᲬᲚᲝᲜᲘᲠᲔᲑᲘᲡ მენტალს, რომელნაც ყოველთას იყო ათეისტთა დაცინვის საგანი ავრეთვე, საჭიროა მთელ ხარელთა წარმოჩინებეს ის არამეცნიერული და უსაკონონო ზერეხი თუ მეთოდები, რომელთაგე ულმერო ფელოოთა თავს ეხსნიდა ქრისტიანობას და ᲭᲝᲜᲘᲡ ძალთა თუ მოურჩილებელი ᲓᲐᲛᲐᲠᲪᲮᲕᲔᲚᲘᲡ ᲓᲔᲛᲝᲜᲡᲢᲠᲐᲪᲘᲐ ᲗᲣ ᲠᲐᲜᲐᲠᲘᲡ ᲛᲝᲛᲬᲘᲜᲐᲗᲐ ᲛᲝᲛᲠᲯᲔᲚᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐᲛᲐᲡᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗ ᲐᲗᲔᲘᲖᲛᲘᲡ ᲞᲠᲝᲞᲐᲒᲐᲜᲓᲘᲡ ᲓᲐᲜᲐᲠᲗᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲐᲠᲐᲛᲔᲪᲜᲘᲔᲠᲘ ᲓᲐ ᲐᲠᲐᲓᲠᲝᲕᲜᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗ ᲣᲪᲘᲠᲘᲡᲘ ᲓᲐᲜᲐᲠᲗᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲝᲚᲔᲑᲘᲡ ᲓᲐ ᲐᲠᲐᲓᲠᲝᲕᲜᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗ ᲣᲪᲘᲠᲘᲡᲘ ᲓᲐᲜᲐᲠᲗᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲐᲠᲐᲛᲔᲪᲜᲘᲔᲠᲘ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

(გაგრძელება)

ბოხი" (მათე 27-55), და თვით ხაკ-დიდელ ჭაბა ზეფოზნაო, რიცა ფაკეი ალბარებელი ჭმალნი თვანი, ეშმაკთან ზოლნაყარი ბულთაოვნი, მაინც არ ბიზეს მოსეფენა ჯარეზელ ბაკეზოვარს ეი ათანგალი ზეფოზაკეზეფოზელი ხიტყვეთი აკლებდენ; ხოლო რაკამს ტარეფელ ოფთის ხიტყვა ალმოსდა, ფსალი „ლიდი თანგარმანთი" მაინი მიიწოდეს და „ჩამოხეკეს ბან" და „ეკეზეფეკეი ზეფელდოსაკენი ფ ეკლოფეკეი (დაბეთნოფენ) ეზოგნიბარია თანა" (მათე 27. 39, 41). მაგრამ ხაკეთხეკეი თუ როგორ ზეფელს ზეფელდოთარეზეს ბანს ალოფლეკეს და ერთიანლეკეი ძალეთი ეზოფელეი ზეფეზეფანს ბოლეკეს ჭირბეტეკ ბიეზოკარეზ? ხაკეი ალაბი, რომ რაკამს ზეკარბიანეს ჭირბეტეკ ოფლეკეეს ზეფელდოთარეზ ზეფანეზ ალიარი, ბაკეთნ ნოთარის ალრიი, ბიეფეზონი ეოფოლან. ხოლო ინერეი, ეს თითბეი (ზეკენი ჭირბეტანი ზეფანარეზის ბალეთი), რომელნაკ ეზეზარბეტეზთაკენ თავს ფეკბანენენ, ბოტეკეფელი ბაბეკეზარეზი ეოფოლეკ, რადგანაკ, თავის ბმრეკ, ხაკეფანრ ზეალიბალეთანაკ ოგოკ ეზეზარბეტეზის ხაფიდეკეფელ ზრიდიდენენ. ხანინტერეთა — ჭირბეტეს ბიეპარი ოგოკ „ირმეზა" და „ბიეზონეზა" რომ ჭეკნოფალთ ჩკენს ზეფანარეზს, რა „ბიეზონეზანი" ზეკანის ალბარი ანფიდეკენეს, ზეფელდენენ ისინი ნაკოორნენთან, ან ხეეტაცხოკეთს ანეზენანს! გალა „ხიკალბეს" ეკ. ტაძეკეს ალეეიდენენ ანფიდ ანეკოთეკ ეზეზართეკი ეოკ გალეკალეფეზოდენენ ალიბეკეთი რკელეს ლეთიანმეზეზეკ ერთი ეზეზარეკეკ, და თუ ეზეზარბენენენ ერეკენენ ხოლა ეკ ხაბეს? ბაბოოა ბეეზოერის თანაბმაკ „ეკეკალა" ბანეთთარეკეკ რკელგალის" ჭრბეტანთან „ფაბარიცხეთი" (ალალ ჩკენ ჩალხეკანი ამ ხალეკეკ ბრეკალეკბი) ხაერთიდ რკელეგალი ცხინთერეკეკ ალნეკეკ ფაბარიცხეკეკ, და ინიე ზეკენენეკ ხიკალბეკ, ბაბინ ხრეკალიდ ეკეთარეკეკ ბოალი კიკიბრეთბის ხოლეიერი ცხოეკრეკის ინბარიი, ბოალი ბაბი კეკალეკრა, თვით ხაეოფალეკბარი ინბარიი და ხაკეთრიე ინბარიანეკ (ალალბიანერ ერთიდ) ხაჩრიბეკ, ეკერეკეკ ან ამიი ხრეკალიდ ჭრეკ ბა ეოკალეკანი ხალეიერი თუ ზენრიბრეკი ღერეკეკეკეკ. ბაკრამ „ეზენ ბიეზონეზ ალეეიდენ ალეეიდ ალეეიდ ალეეიდ

ხოკუნეულის განმავლობაში საქართველო მუსლიმური სახელმწიფოთა გარემოცვაში აღმოჩნდა. დაწყებული ამ დროიდან, რო

# ომში შესულია საფიქრალი...

## თანამედროვეობის აქტუალურ საკითხებზე საუბრობს მწერალი ჯანსუღ ღვინჯილია

— ბატონო ჯანსუღ! გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკაში" სულ ახლახან გამოქვეყნდა თქვენი ვრცელი წერილი. საქართველოს ბედი, მისი პოლიტიკური და სოციალური მოვლენები, ბუნებრივია, ფამფიტებელი იყო რუსეთზე და გამოწვეული იყო რუსეთით. ამდენად, გასაგებია, ის დიდი დაინტერესება, რაც მოაკვნა თქვენს სტატიას „წერილი რუსეთს", როგორ, ეროვნულ წარმომადგენს იმპერიასთან საქართველოს დამოკიდებულებს ყოველმხრივ ანალიზს. რამ მთავარმათ ამ თხზულებას დაწერა (მე, ალბ მოგნალო

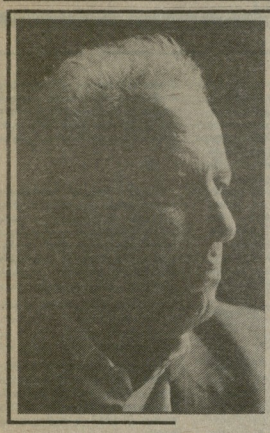

ᲘᲝᲠᲐᲛ
ᲥᲔᲛᲔᲠᲢᲔᲚᲘᲫᲔ

# ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲚᲔᲥᲡᲔᲑᲘ

## ᲑᲐᲚᲐᲮᲔᲑᲘᲡ ᲝᲠᲙᲔᲡᲢᲠᲘ

პირველი იგი, ვითა ბრძანეს,
ყოფილა სიტყვა!
და სამი იყო სიტყვა:
უწინ,
ახლა და
აწი!..
და ყოველ სიტყვას უსათუოდ
ჭირდება რიომბ!
და ყოველ რომას უსათუოდ
დამწური — კაცი!

და კაცი იგი არის ერთი!
ერთი კი — ღმერთი! —
და იგი ერთი გვიდგას გვერდით
ნუგეშად ჩვენთვის,
სვამს რომელიცა
მძიმეს,
ტირეს,
წინწკლებს თუ...
წერტილს!

2
ერთი წერტილი ნიშნავს
დასასრულს!
ორი წერტილი ნიშნავს სიმრავლეს!
სამი წერტილი —
გზის გაგრძელებას!
მრავალწერტილი —
ჯერ უთქმელ სათქმელს...

3
შენში ძალა უდიდესი,
ძალა ბალახის,
განაზლების და მწუხარების,
ბედნიერების...
და მხოლოდ ბალახს შეუძლია,
როგორც ძალაყინს,
ააყრაოს ძეგლები და
ცათამბჯენები... —

ერთი წერტილი უნდა ვიქცე
ჯერ სამ წერტილად,
სამი წერტილი —
მრავალწერტილად...
ეს კი ნიშნავს, რომ
ჯერ იმედი არ დაწრეტილა,
ქვეყანა ჯერ არ ამოწყვეტილა...

მთა და მთა,
გზა და გზა,
ზღვა და ზღვა —
დაიძრა ბალახი სხვა და სხვა...

მინდორ-მინდორ,
დიდორ-დიდგორ,
ძალნს-ძალით,
კრწანის-კრწანის,
ახო-ახო,
შამხორ-შამხორ,
ვაკე-ვაკე,
ნოქალაქევს,
ქეჩა-ქეჩა,
ბღუჯა-ბღუჯა...
ბღუჯა-ბღუჯა,
ღერა-ღერა
ამოიდგა
ყველამ
ენა!...
თუ მწვანე და
თუ წითელი,
თუ შავი და
თუ ყვითელი,
ზოგი ტყის და
ზოგი ველის —
დღევანდელი,
გუშინდელი —
რაც იყო — გაღმა და გამოღმა,
რაც ოდით გაბმა და გამოხმა, —
სუყველამ —
წაღმა და წამოღმა
ხელახლა
დაიწყო
ამოყრა!..

4
ქუხს და ელავს წარა-მარა,
მთა და ველი აიჯაგრა...
მტვერს იბერტყენ,
წამომდგარან
ფარნავაზ და
ოთხი ბაგრატ!

აი, დავით — დათვიყურა!
აი, თამარ — უკადრისა!
დავითს მუზარადი ხურავს,
თამარს ხელთ აქვს ჯვარი ხისა...

ლენინოფა და ლილიფარა,
უკვდავა და ღილალუნტა...
ზოგი ხევ-ხევ ჩაიპარა,
ზოგი კლდე-კლდე შელაყუნდა...

ლაქაში — ჩალაბულელა,
შალფა — ჩალამკალამა
ჭალაზე გადაბურულან
და ფერი იკრა ჭალამაც...

5
და სამი არის სიტყვა:
უწინ,
ახლა და
აწი —
სამება კენტი, და არა ლუწი!
არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს
მანძილს —
აწიც და ახლაც იგივეა,
რაცაა — უწინ!
იქცა წერტილი
სამყაროების სამსამ წერტილად,
სამი წერტილი —
გვირილების მრავალწერტილად!
ეს კი ნიშნავს რომ,
არც იმედი არ დაწრეტილა,
ქვეყანა როდი ამოწყვეტილა...

...მთა და მთა,
გზა და გზა,
ზღვა — და ზღვა —
დაიძრა ბალახი სხვა და სხვა...

## ᲤᲘᲗᲠᲘ

იმაზე მეტი, ვიდრე გეკუთვნის,
გარგე მიდამო
ქსნინ,
არაგვით,
ყვარლით,
გეგუთით...
შემოიმტკიცე ახოც გენათით
სახლით, კარით და
კიბე-ვერანდით...

ხეს ჩამხვევიხარ
ტოტებზე ფითრი
და მსურს თუ არ მსურს,
ჩემი ხარ მკვიდრი...
და ყველა ფესვით,
ფოთლით,
ტოტით,
კვერტით და კანით
გკვებავ, გიზოგავ სიცოცხლის
ტანინს...

და, მსურს თუ არ მსურს,
შენთვისაც ვფიქრობ:
ხე რომ წვიქცე,
რას შვრები,
ფითრო! —
ხო დაიქეცი, გაკამტვერდი
და გავერანდი —
სახლთან, კარით და
კიბე-ვერანდით...
. . . . . .
ქსნით თუ არაგვით,
დუმანისით,
ყვარლით,
გეგუთით —
გაქეს ბოძებული, რაც გეკუთვნის
და არ გეკუთვნის...

●

ერისთავნი თაკვერის და კვეტარის,
თუ მარგვეთის,
თუ ცხუმის და ოდიშის, —
ღმერთმა მათი ხსენება ჰყოს ნეტარი,
გადაეგნენ ბრძოლაში და ლოდინში.

ჩაივლიდნენ რიონსა და მტკვრისპირს,
დაივლიდნენ ენგურსა და ალაზანს...
ერთმანეთშიც ჰქონდათ ხოლმე ქიშპი,
კინკლაობაც იყო ხოლმე ანაზდად, —
ძმები იყვნენ მაინც შავი დღისთვის,
მთები იყვნენ საქართველოს
მტრისთვის

თმოგვთან,
გრემთან,
ბასიანთან,
ბანასთან...

...ერისთავნო, თაკვერის და კვეტარის,
და მარგვეთის,
და ცხუმის,
და ოდიშის —
ღმერთმა თქვენი ხსენება ჰყოს
ნეტარი, —
რა ვქნა, უნდა მოგიხადოთ ბოდიში, —
მეც, თქვენსავით, სული მხდება
ლოდინში...

## ᲤᲔᲠᲗᲐᲤᲔᲜᲐ

ცათა უსაზღვრო შესაყარზე
შენს ხილვას ელის
მარადიული მახსოვრობა
უზღვავი ფერის...
დრო გაქვს სულ მცირე, უმნიშვნელო,
რაღაც ასეთი —
მეათასედი წამის რაღაც მეათასედი,
ან უფრო მცირეც, —
მილიონის მილიონედი,
შენი. მონაგარ-ნაშეირი,
ეზო-ყორეთი,
ყველაფრით,
რისაც მოასწარი მოვლება თვალის...
არავითარი ძირს, მიწაზე,
არ გრჩება ვალი!..

ხარ გაჩენილი, რათა დადო
აღთქმა და ფიცი
იქ, შესაყარზე ფერთაფენის —
დროის და სივრცის...

იჩქარე, სულო,
ავარდნილო მიწიდან ქარო,
შენ ხარ ნათება,
ხარ სიჩქარე შენ უსიჩქარო,
აღარ არსებობს —
დრო,
მანძილი,
წონა,
სხეული,
კოსმიურ ბუღში
ლდარივით ხარ გახვეული
შენი სიბერით და კაცობით,
შენი ბავშვობით,
ყველაფრით —
შენი ნაქნარით და
ნაგრამ-ნაშობით,
რისთვისაც —
სადღაც
სიზმარივით
მოგიკრავს
თვალი...
არავითარი ძირს, მიწაზე,
არ გრჩება კვალი!..

ამაღლდი, სულო!
ცისკრის ლბილი ვარდისფერ ალით
განბანილი და განწმენდილი აჰყევი
არილს,
რათა იქ, შორეთს,
აღსარულო აღთქმული ფიცი,
იქ, შესაყარზე ფერთაფენის —
დროის და სივრცის...
უამრავ ფერში
ხარ პატარა ფიორი ერთი,
მარადიული მახსოვრობა, —
ნათება თეთრი...

●

დრო შენს გარეშე გადის და გადის,
და თვალის ერთი გახელაც კმარა,
რომ წამიერი დატოვო ხატი
და დაუბრუნდე ბუნებას მარადს.

მაგრამ მაშინ ხარ სრულიც და
ღირსიც,
სუყველაფერი ემაშინ გშვენის, —
ოდეს შენ უკვე —
გახდები სხვისი,
როდესაც
აღარ
იქნები
შენი...

## ᲕᲘᲗᲝᲗᲛᲐ ᲘᲚᲔ — ᲡᲮᲕᲐᲗᲐ ᲨᲝᲠᲘᲡ...

სხვა თუ „ქემელს“ ეწევა,
„ჩესტერფილდს“ და
„მარლბოროს“, —
მე საწყალმა, თუ ვიშოვე,
„ასტრა“ უნდა ვაბოლო...
ისევ ისევ ისევ
ქვეყნის თავი და ბოლო...

●

მჯობნი ჯობია მჯობნის,
მცემი ხელმარჯვედ ჩოგნის...
ზოგი თლის,
ზოგი ჩორკნის...

მჯობნით იჯობნის მჯობნი,
ზოგი თლით,
ზოგი ჩორკნით, —
მცემი ხელმარჯვედ ჩოგნის.

ეძებს ბადალი ბადალს,
ეძებს სარდალი სარდალს... —
ზოგი ჭრის,
ზოგი რანდავს...

...ვინ თლის,
ვინ კიდევ ჩორკნის,
მცემი ხელმარჯვედ ჩოგნის.

●

ჭადრაკი ჩემი ჰობია!
(იციან ამხანაგებმა!)
მუდამ მოგებას,
ჯობია
ზოგჯერ შეგეძლოს წაგებაც.

არ მიყვარს ასე ამრიგად,
საქმე რომ მიდის მარტივად.
მაინცდამაინც არ მიყვარს
გადადებული პარტიაც.

თუ ტაქტსაც ვერ ფლობ დროულად
და დამარცხებას ვერ იტან, —
საერთოდ —
უნდა მოუსვა,
შობილო, ბრძოლის ველიდან.
(ვიდრე წასულხარ ხელიდან...).

ᲔᲠᲘᲝᲜᲣᲚᲘ ᲑᲘᲑᲚᲘᲝᲗᲔᲙᲐ

# ᲙᲝᲜᲡᲢᲐᲜᲢᲘᲜᲔ ᲑᲐᲛᲡᲐᲮᲣᲠᲓᲘᲐ

● მიხის ხუთმეტს ჩემმა დეკანმა პროფესორმა ბერი ერიფანეს წერილობით მაუწყა: სადოქტორო კანდიდატს შეუფერეთო. ერთი კვირის მანძილზე მე ჩავაბარე კანდიდატი მსოფლიო ისტორიაში, ფილოსოფიის ისტორიაში და ინვალიურ ენაში. კალე ვეიანელი დეკანს და მან მიუუფლებელი სადოქტორო დისერტაციი ამობეჭდილია და მოწონებულია. ბოლოს წამოსხა პუბლიკის ტიკვი, თავზე შავი ჩარჩი დაიხურა და ფიცი დამაფიცეს: ᲛᲣᲠᲐᲜᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲛᲔᲪᲜᲘᲔᲠᲔᲑᲘᲡ ᲞᲐᲢᲘᲕᲘᲡᲪᲔᲜᲘᲡ ᲓᲐᲡᲐᲪᲐᲕᲐᲓ. ამ ბედნიერი დღიდან მრავალი მოსი გავიდა, ეკი ჩემმა ხალმა ვინაკოის, თუ როგორ შეეფერი ეს ჩემი ფიცის ვამოთქვა. მე ამ უკანასკნელ ხანებში ბაზს ვუსვამ, რადგან კარგად ვიცი, ხიკვლიდამდის მრავალგვარი განსაცდელი მოელის ეოველ კაცს, ცხოვრება დიდზე დიდი გამოცდილი ვიკაკითობა და კაკეკითობა, ხალი ხიკვლილი შეშფოდ ბებედოი ჩვენი ცხოვრებისა. ამიტომაც მე ვუხერეხდი ჩემს თავს: ღირსეულად შეეფერებოდე იმ ხელეკეთილ ბერიკაკს, რომელსაც ჩვენ ხიკვლილს ვუწოდებთ.

მეორე დღის რეკრეაციას ეფლარდ ბიიერმა მაცნეს: ის ორი ათასი მარკა, რომელიც, ჩვენ დარწმუნებულნი ვართ, თქვენ უნდა შეშოგებინეთ, რეკლორატმა გასცეთ. თქვენ ეოლოდ ფიცი ეკი ვამდეთ ოქვენს ხამშობლოში და ეს ფიცი მერე ვიდოდეს ბერლინის უნივერსიტეტს. მე დიდი მადლობა მოვახსენე რეკტორს. ჩემი მეგობარი ეკნტაინ ამაოობაში უნივერსიტეტის ბალში მიედგა, როცა ეს ეოველივე ეუთხრა, მან მითხრა: „ᲩᲔ ᲛᲘᲒᲐᲜᲔᲑᲘ ᲛᲭᲘᲓᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲐᲪᲘᲜᲐᲓ ᲝᲠᲘ ᲐᲗᲐᲡᲘ ᲛᲐᲠᲙᲘ ᲩᲐᲒᲘᲗ.“ მარილაკ, ჯიბიდან ამოიღო იგი და მიჩვენა. მეორე დღეს რეკტორი ეკი ... მე ბიიერი გამოვედი უნივერსიტეტის საკუტრ დარბაზის ტრიბუნაზე და ბრძანა: „ჩვენს დღევანდელ შეკრებას სხვათა შორის ეხება ერთი ძალიან კოლეგიალის ნაბიერი. დოქტორი კონსტანტინე გამსახურდია. მან ბრწყინვალედ ჩააბარა სადოქტორო გამოცდები და დისერტაციი დაიცვა. ეკი ცხადია, მის ამაზობლოში ასეთი ნიეიერი და ვანთალებული ბალგაზრდა ბევრი არ იქნება, ამიტომაც იგი ეოველთვეი კონკურენციის გარეშე დარჩება ალბათ. მე ბინდა: მას ეოველთვეი ეს ბედნიერი და ბედნიერი ეოველ დროს შეეძლოს ეუსურეო“.

გამოცდა ხანი. ჩემმა შეეგობარმა ვასეინმაზმა ასთა ახალი ეოოუნების ენაზე ლაპუუნე. ერთხელ ეკამბილ დამპატეკ, ნაკაბშეეს დამბარბოლეთ და მოამბა: „მე კოდეკ ერთი ფრიად სასარეკელი რრეკ მაკეს თქვენთვის, ბერო დოქტორო. ჩემი კომპანიონის, ბალტი მილლიონერის ზალეტრეს ერთადერთი კალიშეკი უნდა შეეროთო. ბერო ზალეტრეს ეოოდანაკი სკორ და მას ბალე მიიეეს ეოოალი, ბოლო ის მოიფიცა, რომ თქვენ ბის ეუბარმაზარ კინეზას დიპაკტორეზით. მასე ეუბრუნეკალეთ ეოლლი აკეს ლოტტერეოლეზი. ან დაგიმალეთ, იგი ოდნავ ეაკაკეკ. ბოლ





ლიერეს ძრიბას, განსაკეთრებით მაშინ, როცა ფორტეპიანოს მიუყდება, მაგრამ ს

# ლენინური ეპოქა

1917-1924

(გაგრძელება)

მივენი შიგ შეგვაგდეს. მთელი თვე არ შემეძლო უსაფლოოდ სიარული, რადგან ზილიფად ვიყავი. ბაიუშმი შემხვდა ბერლინელი ჩემი ნაცნობი, ეერმანიის ელჩი რაუშერი და წინადადება მომცა: თუ გნებავთ იტალიის სამხედრო კრეისერზე მოგაწყოთ და ბერლინს წაგიყვანთო. მერმე ის იყო, ნავი ავიკვანე და კრეისერ ალარდტზე ავედი. კრეისერის კომანდორი გეიერთხილენინ რაუშერის. მან პატივისეემი მიმიღო და დამპირდა: ხვალეე რეიდდან მოვეხსნები და ტორენენის წაგიყვანთო. მე მთელი ღამე არ დამეძინა. ბოლოს მომაგონდა ცნობილი ხალხური კალამური: მწეკარი კუდდელის მოსდევსო, მაგრამ კუდდელი ვიღას მოსდევდაო. ფორდნის მოგონება გარბოდა, აბა მე რა მეშინდა ბახაკეცვი? ისევი ვიფიქრე, ვათენებისას გემის კაპიტანს ვთხოვე ერთი ნავი ეთხოვინინა ჩემთვის, კაპიტანი გაოცდა, აქ მე მოსვენებას არ მაძლევდნენ ტელეფონი ლტოლვილები და თქვენ სადღა მიდიხართო, რად უნდა შეაჯალაო ბოლშევიკებს თავი? მე მივუგე: ჩემი ვვარის ნაშიერებს გაქცევა არა სჩვევიათ-მეთქი. ეს ვუთხარი, მაღლობა მოვახსენე და ნავში ჩავჯექი. ნაპირზე მიდწეულს ფოთელარმიელები შემეკარნენ. ხელები ამაწევინეს, მერმე რა გიყიდა, რომ მე ქართველი მწერალი ვიყავი, არც კი გამჩხრიკეს, ისე გამიშვეს ხმელეთზე. მე ხმ დღეს დაკრნი ბათუმში და ბოლის ერთ ლოკომოტივის მეშინჯინემ მიცნო და ტელეფონს წამოეკიდა. ტელეფონში ჩემს ბინაზე შეეხალეთნინი ვიყავე ტელეფონი მომეწიფალი, მე მას დავეუმეკრე, მაგრამ ეხი ხაცდავად დამეფიქრა, შემეცოდა, ალბარეფში ზოგადი და შემდე ადეხეგ შეეკრიბა ბინა მომეცეს ანწიდელ ჯიგარიანს ქეეზაზე. ბეეფიანდეგ, მე ამანობაში ვინახეთ პროფეესორი ივანე ჯავახიშვილი, მან დაუეოვნებლივ მოიმაწეო ახპორანტად ისტორიის კათედრასთან. მერმე ის იყო, ტალიერი რეეესანსის შესწავლა განვაგრძე, ფედერეეი ტალიოს ჩამოვიეანენ და მუშობას შეეუდეეე. ტალიოსის საუნივერსიტეტო ბიბლიოთეკაში მუშობის დრო მე დავუმეგობრდი ცნობილ ვრეცხსს ეროფესორს ვრიგოლ ფერეფელს. ივანე ჯავახიშვილის შემდეგ ი ინეიოთად მიმიდა ამ-ერეი შოგიეეეა, რამდენიც ამ ეიენერიისაკენ. ვრიგოლი იყო ნამდვილი ენციკლოპედისტი, იგი ისე მეკეეოდა, თითქოს მე მისი ტალი ვეუოფილეიეა. მე იმეამად ეწერდი დიონისის ღიმილს, იგი იყო ჩემი კონსულტანტი ძველბერძნული კულტურის საკითხებში. ამავე პერიოდს ეკუთვნის ჩემი დამეგობრება ცნობილ მათემატიკოოსს ანდრია რაზმაძესთან, ჩვენ ხანდ ვათენებამდის ვისხედით ჩემს ბინაში, ეკალინიის ქუჩაზე, ფილოლოგიის, ფილოსოფოიის და მათემატიკის საკითხების, გამო ვსაუბრობდით. ამ ბინაში მე ხშირად ვხვდებოდი ივანე ჯავახიშვილს, კორნელი 

# 1914-1917

## ალექსანდრე ბაბალიანი

მეორე დღეს ლევან ღოღობერიძესთან ერთად კომისარიატ ხასვიში. ღოღობერიძე რიგიას წერდა. ღოღობერიძის კანონები ზუსტად მოკვანდე და სასაცილო მეეცინა. მან თავიდ ანა ანდრეა ზეკეთ, მეორე ხანს კიდევ ხუნერდა, ბოლოს თავი ალო და მითხრა: „ანაზა ხაკმე?" მე ვუთხარი: „ეუნანარეს ეოდეთანა, თქვენ სალაშინ ეუნდა ვიკასუხენ, ჩვენ ეოდ ხუნერ ეოდ ეოთ, ეარდა ამბანა, რაზა ხაკმე რა ქართველია"? „ზენ ხუკრის ხუ ლაკბინ, ის მითხარი, როგორ ბრაზობენ ჩვენს წინააღმდეგ პარიზში". მე ვუპასუხე: „მე ასეთი შეუფაცხეოდა ეერ არ მსმენია, მაგალი მიაკეთ საქართველოს მოგონიანის თავმჯდომარის მოადგილის ხაკარაქელს, რომელშედაც ზნარი, ეს რომ არა, ამ ჩემი სატეკნიკი შეაში გაგაპობდი". ღოღობერიძე გაბედულ, ტელეფონისაკენ გაიწია. მე მივუახლოვდი და ვუთხარი: „ადრეეე, თუ ადდაკეთი არა ხარ". მან ჩემს ხეარუ სატეკნის შეაგლო თვალი, არ დარეკა, მაგრამ ეუკინდა. მერმე ის იყო შემოვარდნენ ხაქმეთა მმართველი ოთხეს ეედეკანაშვილი და სხვა ფუნქციონერები და დერეფანში გამოეკვნენ. როგორც ვგიან გავიგე: ლევანს ჩემი დაკაბიმრება ეწყინდა, მაგრამ სერგო ორჯონიკიძემ ამ დანაბეა თურმე.

მეორე წელს მე ვანგაჯრიდ საქართველოს მწერალთა კავშირსა და ტფილისურ უნივერსიტეტში მუშაობა. არ დამავიწყდეს: ჯერ კიდევ 1917 წელს მე ვიყავი ერთ-ერთი დამფუძნებელი საქართველოს მწერალთა კავშირისა. პირველი ყრილობის გაკვანძნეკანენი ნიკო ნიკოლაძეს. ამ პლენუმზე მოხდა ახეთი რაზ: ყრილობის დელეგატებმა ირჩიეს: კონსტანტინე ბალმონტის დეპეშით მიეკითხოთ ყრილობის სახელით. მე ტრიბუნაზე ავედი და განვაცხადე: „ეოტტს ბალმონტს მე ეატკინ, ეკეეს, თქვენ ეთხეკ ეგზეავთ თავად ბიუსალეთ მას, მაგრამ მთელი საქართველოს მწერალთა კავშირისა და ბინა ყრილობის სახელით მისალმება მე მლანკელილობად და თავის დამცირებად მიმაჩნია". ამ კრებაზე მმილოდ ჩვენმა ეოტტმა ვიორკი ლეონიდეს დამეხვია მხარი და ეს საქმე არ შესდგა.

1923 წლის გაზაფხულზე მე განვაგრძე ჩემი ეურნალის „ლეონინის" გამოცემა, ამავე დროს ეოყავი ბალკანიის ტაბიანეთ და ლეო ქიარეთან ერთად დამაარსებელი და თანამედოლეტორი ეურნალის „ლეონინის" და „ქართული ხატეკნის". ეანწერებმა ცოლეკ დაარხეს „ახალი მწერალთა კავშირი" და ვაზეთი „ხატეკნიანი" და ალმანაბი „ნიაბორები". ჩვენ ეუდმიეი კონფლიქტები და პოლემეკა გვქონდა. ვინსაკენმეკილი ეოტტი კოტე მაკაშვილი სრულიად საქართველოს მწერალთა კავშირის თავმჯდომარეკ გვყავდა არჩეული. კ. მაკაშვილი ყოველდ კარგი კაცი იეო, არც თუ ეურეგი ლიტერატორი, მაგრამ იგი ეერიად უეერგალი იეო როგორც ხელმძღვანელი. მას ჩემი პოლემიკა არ მოსწონდა, მაგრამ ხაფრს ვერ მიტეხდა. ეოდან ინის ცდაში იეო, ქართველ მწერალთა შორის მეკობრეკი ატმოსფერო ყოფილიეო დამკვრეხელ.

ჩვენ რას მოვიხსენიებდეთ: ქართული კლასიკური მწერლობის ტრადიციების შენახვას, ამ მწერლობის გარდაცვლილ ლიდერების პატივისცემას. ამ ხანებში ამ შემემთხვა ახეთი, საკმაოდ ეარიკენაკეთი ამბავი: ტფილისში ჩამოვდა ჩემი ბერძენელი ნაცნობი, ეკონ ეიტერი და მისი ლამაზი მეუღლე. საკმაოდ ცნობილი ხმატკარი, ამერიკელი ქალი. ცხოვრებაში ეწარიალნენი ხშირად ფატალურ რეზულტატებს იძლევიან. ეს ეკანასკნელი მე მხატვარი. მე, როგორც ერთხელ ვთქვი, პორტრეტი არ მიეკარდა, მაგრამ მთი ხალამაზის მეოხებით ეს კარიბი დავთმე და ხშირად ვატკენობდი. ერთ დღეს მოდამ პეტრო მეუუნება: „როგორც მსმენია, თქვენ ქართველებს მშვენიერი ნაციონალური კოსტუმი ეაქვთ, ჩიხა." თქვა მან და ეს სიტეკვა კინალამ გაეგზიარა ხარბნი. ვეთაკეკი, ერთი მიჩვენეთ ჩიხიანი კაცი. მე იგი დიდხანს ვეტარე ქალეკნი. ბოლოს ერთ ჩიხიანს შეეხვდი, ამ ოკეანეკის თავზე ეოგალაგდა მოკეცული კეკი ეეერი. „აბა, შენდეგ კეკრას მაჩაბდის ეუჩაზე მეცამეტე ნიმერში მოდით ზუსტად 12 საათზე და მე გაჩვენებთ ჩიხიან კაცს".

მეორე დღესვე ჩიხა შეეუკეთე და მადამ პეტრის შეეხვდი მაჩაბლის ეუჩაზე. ქალმა მე ვერ მიეცნო ერთ ხანს, მერმე გახარებული მომეკრა და ჩემს ჩიხასა და მოიკოფილ სატეკნის დაიკვირდა. მერმე ის იყო, სამმა ჩემმა ფეგიანმა მწერალმა, ეიორკი ნიკოლაძემ და ირაბა ხპორტსენმა ჩაიცვეს შავი ჩიხა. ამ ამბავმა დიდი მოიმეა-მოთქმა გამოიწეია, რამდენიმე პროფესორმაც შეუკეთეს ჩიხები. ლევან ღოღობერიძემ და მისმა მიმყოლებმა ჩიჩქონი ატეხეს: გამსახურდიამ მორიგი გამოტანა გაიკეთა: შავი ჩიხის ორეული. ჩიხა ჩაიცეს შეიდთა და საკართველოს ეკლოვანი ამ რიგად. ერთმა დიდკაცმა ხეეთ ფეუდარიანი გამომგზავნა მოიკეკულად: გთხოვო ჩიხა. მე დავპარე სეიოს: „ეადიეეთ ამ დიდკაცს, ჩემი ჩიხა თქვენ ხომ არ გიეეართ-თქო ეელშედ?"

ერთ კრებაზე მე და მიხეილ ჯავახიშვილი დაეკამეშვენ. როცა მე ხაპასუხო სიტყვით გამოვედი, ეიდკაცმ მოეკიარა ლოეიდან: „ჩიხა რა ეუკვი, გამსახურდიაკ" „რაკ გადაკრა, კაცო, ჩიხა რა ხაეეეკია, განა ამბანგი ხტალინი და ორჯონიკიძე ჩიხით არ იმალეეხდნენ?" სერგო ორჯონიკიძეს ეუმბეს ეს და მან ბეერი იეინა თურმე. ეაკე ეთქვაეს: „რას ერჩით მაგ კაცს, მარალი ეუკვაშ". ამან ეკეანა და ავიმაზრახვალეი მეორე ხანს დადეშდნენ. რა თქმა უნდა, ჩიხა ჩემს წინააღმდეგ ბრძოლის ატეხის ხასაბა იყო მხოლოდ. ჩვენ სხვა საკმე გვქონდა საფეკი. ანერხასია და მითია მიმყოლთადი მიმაკეთი ჩვენშიაც ეარნდნენ პროლეტარული მწერლები. ალიო მაშაშვილისა და კარლო კალაძის გარდა, ეკეელანი დალეკილნი იეკვნენ ჩემს წინააღმდეგ. პრესსაში მმინვარე კამპანიები დაიწყო. მე წარმარა მწერალთა კავშირიდან გარიცხვითა და დატუხალებით ჩემეკერებოდნენ. მე უკვე ენანობდი: რად არ წავედ მეთქი ბაპონიას ან ჯანაბის კიდეკ?

ეურნალი „ლეონინი" და გაზეთი „საკართველოს სამრეკლო" დამიხურეს. უნიკერსიტეტიდან გამაძეკეს და უმუშევრობამ და შიმშილმა კარზე დამიკაკუნა. რამდენჯერმე განეიზრახე თავის მოკვლა, მაგრამ ჩემი ბოხუცებუეთ დედ ბერალებოდა. დედაჩემი ფრიად გაუტეხელი ადამიანი იეო, ერთხელ მან დალინაზე შემაჩინა, და მითხრა „რობი ეეშინია, ფალო, საკერაკ მაჩვანეს ვიეედ ერთ და ქუთუთის ხაცალეს შეკეკრავ და მით ვარჩენ ოკეაბ". ამ ხანინენ ეკეს სოციალ-დემოკრატების პარტეტეუოლმა კომიტეტმა რამდენჯერმე გამომგზავნა მოიკეკული: ხაზლეკარეკ გაგაკარებენ და ბოლშეკიკების წინააღმდეგ გამოდიო გენუის კონფერენციაზე. კაცი გამომგზავნა ცნობილმა მეამბოხემ, პოლკოვნიკმა ქაკუეა ჩოლოყაშვილმაკ: ოსმალეთის ხაზეკარი გადავლახოთ და ბოლშეკიკებს ვებრძოლოთო, მე მით ეკეელს ერთხა და ოკეიეს ეუპასუხებდი. „მე არ შემიძლია ქართველი ბოლშეკიკების წინააღმდეგ ბრძოლა, ეგ რომ მდომოდა, პარაზნა ვიბრძოდეთ-მეთქი". ვიმეორებ: ტრაგედია ბმოდიდ ამ ადამიანს შეეეეტა, ვინაც ჩიხა მორალური კანონი ბორკავს. მაგალითეკად, რომ მე ემანეეეტ კანონს შეეგინებინ ვიმეორებდი ნიადაგ: „ეარსკეკავეთ ბოლეფიდი ცა ზეეთ და ბორალური კანონი ჩემში", თუ არ ვცდები, არც არადეკი წამიგია ამ ბრძნეულ შეგონებას რომ ავეეეე.

ვინაც ჩემი ქმნილების ეაკოთხეთ ოდესმე თავი შეუწეუნია, მე ჩვენს ეპოქაში ეკმაკვეკმდი ინტელეკტუალიერ რაინდოსან. ეს ძალიან დამიჭირა, მაგრამ დარწმუნებეკეთ ეარ, მომავალი თაობეკი მე გამამართლებენ.

შიმშილი ხაოეარი ფატერია ბორალეკ, კარგად შენიშნა ლორდ ბაირონმა: შიმშილი და ხაეეკარული ქმნაანი ხშირად პიეროს უდიდეს შედეკრებს. მე შედგამ შეიდრო კაეშირი ქმნილა ხკამნის მუშაკებთან. ეოლოგოიტერესანი ბუაკი ეკეოილმცოდნეკი, ეშოტ ტიგრანიანი. იგი დაგამარტხეულ ერთხელ თავის კანინტენი და ვუთხარი: „ერთი რომანი მაკეს ხე, ეშოტ, ბოდი, ირიაკ ეგ დამბიეკეკ ეს წიგნი. ოლონდ ეეკოდეკ, მე ეკერ ფული არ მეკენაბ". ეშოტმა მითხრა: „კონსტანტინე, მე ეოგნს დაგბეკეაკ ეგ ფულ გადერეკეს, ინეკდეთ, არ დამაალეკ ბაკ".

მერმე ის იყო ეშოტმა ჩემი დაინსხოლის ღიმილის დიდი ნაწილი გაუგზავნა პირველი ხტამნის გამეკეს, მანამე გოგოკეკეს. ეს რომანი ფარაფეკეკეკეკეკ არა ქმნილა, მაგრამ მის უკანასკნელ ხტრაკონიმეის ეოფილეკ მოფერებეკეკ და დაზუხტეტული იეო ჩემთვის. ეკამეეეს თეორიად ეკოიეკნენდდ და ავიე ხტამნის ეეეკარანებდდ რომანს. მანამე მაჩკარებდა: „კონსტანტინე, გაგრძელეკეს მოგვეტანე, თორემ ნაწეკობს დავეშლი". მე დავეეეეკლებოდ ხამოდდ ღდეს ნანამეს და ისეე მივუტანდდ გაგრძელებაკს. ბოლოს დაინეკო კრიზისი. ჩემი რომანის გმირები ეეეე

# 1917-1924 ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲒᲖᲐᲒᲖᲐᲠᲘ 1917-1924

(გაგრძელება)

ვნახე, რომ ის ჩეკისტები მანქანაში ჩასხდნენ და წავიდნენ. ძირს ჩამოსულს ახეთი რამ მოაბრო დედაჩემმა: ჩეკისტები ჩაიცვდნენ თურმე: თუ ის გასულია, ეს კოსტიეთი რად არ ჩაუცვამსო. დედაჩემს უსაფუძვნია, მას თქვენსავით ერთი ბლუზა როდი აქვსო და შვიდი კოსტიეთი უჩვენებია მათთვის. მე ბარე სამ დღეს ვიმალებოდი ბაბ აბანოში, ხანაც ჩემი მეგობრის, ბაბო ბენაშვილის ოჯახში. ბოლოს შემეშინდა: სხვის სახლში არ დავეტირეთ და ის ოჯახი საფრთხეში არ ჩამეგდო, ან დედაჩემი არ შეეწუხებინაო. იმყამინდელ ჩეკას უფროსს მიეწერე ბარათი: თქვენი თანამშრომლები ღამე თავს დამეხმნენ, მე შინ არა, ვეოფილვარო, დასამალავი მე რა მაქვს, თქვენი აგენტები გამოგზავნეთ და დამეპირეთ მეთქი.

მე მთელი სალამო დინჯად ვუცდიდი მაო ბოსელას, ნაშუალამეზე მოვიდნენ და ამიერკავკასიის ჩეკაში წამიყვანეს, იქ ადგილი არ აღმოჩნდა, მერმე საქართველოს ჩეკაში წამიყარეს, ჩემდა ბედად არც იქ მიმიღეს, ბოლოს მეტეხში დამაგდეს. აქ დამიხვდნენ: ლეო ქიაჩელი, ჩემი მეგობრები: ქრისტეფორე რაქველიშვილი, ილიკო მახარაძე, მიხეილ საყვარელიძე და საქართველოს კათალიკოსი აბრahაი, ეენერალი წულუკიძე, ორი ძმა დადიანი შალვა და ხამსონი და სხვანი.

ჩვენ მთელი ღამეების განმავლობაში არ გვეძინა, რადგან დახვრეტას მოველოდით, ახალმოყვანილი პატიმრებს ამბავი მოჰქონდათ, ტფილისსა და მთელს საქართველოში დამდგარ სისხლის ზეგიბების, ბოლოს მეტეხში დამაგდეს. ეს დამიხვდნენ: ლეო ქიაჩელი, ჩემი მეგობრები: ქრისტეფორე რაქველიშვილი, ილიკო მახარაძე, მიხეილ საყვარელიძე და საქართველოს კათალიკოსი აბრahაი, ენერალი წულუკიძე, ორი ძმა დადიანი შალვა და ხამსონი და სხვანი.

ჩვენ მთელი ღამეების განმავლობაში არ გვეძინა, რადგან დახვრეტას მოველოდით, ახალმოყვანილი პატიმრებს ამბავი მოჰქონდათ, ტფილისსა და მთელს საქართველოში დამდგარ სისხლის ზეგიბების. ბაგრატიონმა ეს ოუკადრისა, ჯიბიდან დაკანეფული ლერსნაირი ამოიღო და მარცხენა თვალში გაიჩარა კომეწინანტს, შუოლამს. ბაგრატიონი იქვე გაიოვანეს და იქ ღამესვე დახვრიტეს. ჩვენ მოიმანებანი ვუცდიდით სიკვდილს, ვმღერიდით და ნარეს ვთამაშობდით. მე შეკადგენე პუმორისტული ანეკდოტი, ამ გზით ვაცინებდი ჩვენს მეგობრებს. მ. საყვარელიძე დიდი ხუმარა იყო, იგი თავის ოხუნჯობით გვართობდა. ხვრეტა შეწყდა, პატიმრები დამშვიდნენ. ერთ სალამოს მეგობრები ტკბილად ესაუბრობდით. ენერალმა გიორგი წულუკიძემ მოგვმართა: არ გამაბრალოთ და მე რომ ბოლშევიკების ადგილზე ვიყავ, თქვენ ყველას დაგხვრეტდითო. მიხეილ საყვარელიძემ არ დაიკოვნა: ჩვენ არა ვართ ბოლშევიკები თქვენნა ბართო, გიორგი ბატონო. რატომო? იკითხა ენერალმა. რატომ და იმიტომაც, რომ თქვენ ამისთვის ყოველივე სათანადო აპრიბეტი მოგეკოფთან, ენერალი ბარო, თავადი და მოხუცი. ენერალმა გაიცინა, მაგრამ რამდენიმე წლის შემდეგ მაგ უბედურიც დახვრიტეს.

მე ბარე ხუთ თვეს ვიჯექი მეტეხში, ბოლოს მცირე განცხადება გავუგზავნე ჩემს მაშინდელ ბამძმეებელს, ბერიას და შეეფთვალეს: ამდენი ხანია ცოხენი ვეოკარო, არც კი ვიცი, რას მბარალებთ? თუ რაიმე წელი მოდეკვს იმ უბედურ აკანუნებში, დამხვრიტეთო, თუ არა და გამოთავისუფლეთ-მეთქი. ერთი თვეც გავიდა და ცოხიდან გამიმაშვეს. უცნაური ის იყო, რომ მე დაპატიმრებისას ჩემი პარაპელლუმი მქონდა ჯიბეში, მაგრამ ჩეკისტებს რატომღაც არ გავუჩხრეკიეართ. მე ის იარაღი შეწყობილი მქონდა ჯიბეში, დასახვრეტად რომ გავეეკვანეო, აუცილებლად გამოვიყენებდი მას და თავსაც მოვიკლავდი ალბათ.

ეს ამბები წარსულ ეკუთვნის, იმიტომაც ადვილადაა მოსათხრობი, მაგრამ მათი განცდა არც ისე იოლი იყო ჩემთვის.

ხანგრძლივი ცხოვრების მანძილზე მე დავკვირდი: სპშინელების წარმოდგენაა ძნელი, მაგრამ თუ ოვი ხშირად განიცადე, მას უკვე შეეჩვევი. მე ოკრე ვკარაფობს: ალბათ სიკვდილიც არაა ისე საშარი, რაც მისი ამენინტურად წარმოდგენა. ომში, ბრძოლებში, კონცლაგერებსა და ციხეებში, ზღვებზე განცდილ შეეჩვევთო და ავადგამოძოს დროს მე უფდამ ბომეშოდა მამაჩემის ვაკაცური ყიეინა და ოკრე მეკონა, ასეთი მამაცი მამა, რომ არ მყოლოდა, ამდენი გამბედაობაკე არ მექნებოდა ალბათ.

მე დღესაც ვეუფხარო, რომ ჩემს სიკვარულსა და ვაკაცე მამას ვერც მის სიცოცხლეში ვეცი პატეკი და დღეუფლის იგი ლიტერატურაში არ მიხსენებია.

ახეთი უანგარო და ჩემდამი თავდადებული იყო დედაჩემი, როცა მას ეკოოპედან მოეწერეი: რა ჩამოგიანანო მეოქი, დაუეყოენებლივ მიპასუხებდა: ნორაფერს ნუ ჩამომიტანენ, ოღონდ არაკენ ჩამომიეკანონო. ამიტომაც დავთმე ადელმაიდი ლენინ, ლილი ფონ ლინტენშტაინ, რენე ბოფმან და ჩემი „ეტაფიზიკური სიყვარული" („მეტაფიზიკალ ლავ") ლიდი სენსო ბორსტ, მადლი უფალს, ეგ რომ არ მექნა, ჩემთვის სამშობლოც დაკარგული იქნებოდა და საყვარელი დედაც. ახლა მე უნდა მოგითხროთ ახეთი ამბავი. ჩემი ჩანაწერების ბამ ზოგიერთმა ჩემმა კოლეგამ უსაყვედურა პოეტს ოსიპს ნონეშვილს, „ლანდებთან ლაღეცის" ფრაგმენტის გამოქვეყნების გამო. რა საეჭვო იყოო ქალების გამო ამდენი წერა? ჩემი მეუღლე მირაბდა მე მორჩენია მთელი ქვეყნ- ოობაზნენებს, იგი ამ საქმეთა გამო არ იტვინიმის და ძლიერ ეაეეკრის. ეკითხულნებული კოლეგები რამ გაამრაზა?

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

ახლა აფხაზეთში მზე თუმცა ძალიერზედან აცხუნებს, მაგრამ მაინც ცივა და მე, ასოთხთ კილომეტრის დაშორებით ვკრძალობ ამას...

და თავს მახსენებს აფხაზეთში „დასახვრეტი" წლები — ბრძოლაში, სიკვდილახლა და ჭაბაწყვეტაში, მოლოდინსა და იმედგაცრუებაში, მაგრამ მაინც სიყვარულსა და მეგობრობაში გატარებული... — ჩემი ცხოვრების დიდი და საუკეთესო ნაწილი. მორეული 60-იანი წლებიდან მოყოლებული 70-იანი წლების მიწურულამდე კახანა ჩემმა „აფხაზურმა ოდისეამ".

და ახლა, როცა ნაბრძოლი და დალელილი, ბიბერის ულიანში ისოლენი გამბილი და „თამაშიდან" სანაბეკოოდ გახული ვიხხეკენ საქართველოს ამ კუთხეში ეებიერებს შეეხლილი ზღვის ზვირთებით დალეწილ ჩემს ბაუკეთეო წლებს, სიხარულსაც ვგრძვიდეო, მაგრამ — გულიც მწყდება, სინანულთითაც ვიგრეხი და ენით უთქმელი სევდაც მეუფლება.

ტკბილების მოგზაერები უფროა მოგონებანი ამ გარდახული დღეთა, ანუ უკვე გარდაცვლილ მეგობართა ხსოვნას სამეფალოდ რომ შეწყვილებიან — ეოველი მათგანი ტალვალდ გარდასახული ჩემი და ეს ტკბეკილი ჩემი ცხოვრების გარეკერელ თანამეგზავრად ქცეულა.

რა მეგობრები და რა ადრე წასულნა!

ჩემთვის ეერთროოულად სიხარულის მოინმეეეეეელიც არის და სულისა და გულის შემძვრელიც მათი სახელ-გვარების ჩამოთვლა: დიმიტრი გიგიბერია და ზურაბ ნაკოფია, გიორგი კვირკელია და ალან ადამია, გიორგი ჩიჩიბაია და ოლეანდრია ქოთავა, ზურაბ ვეფოკავა და გალაკტიონ ფორფოვა, ვახტანგ ცანავა და...

ღმერთო ჩემო, ეს რა ამბავია!

სხოლოდ საქართველოსთვის შესაძლოა ეს სახელ-გვარები ბევრს არაფერს ამბობდნენ, მაგრამ სრულიად საქართველოს ენდა იცოდეს, რომ მათი (ამ სახელ-გვარების) მატარებელნი — მწერალნი, ეეერნალისტები — საქართველოს ერთგული ეარიბაკცები ეყენენ, ისინი პატიოსნად და უშბაეროდ, სიტყვითა და საქმით ემსახურებოდნენ საქართველოს ერთიანობას, მის ნათელ მომავალს.

ნაადრეადვ წასულთაგან ზ ზნარად შეიმსხენეს ხოლმე თავს ზეანიშვაი აფხაზი პოეტი, საუკარელი ადამიანი და უოლოდო მეგობარი, აფხაზეთში ჩვენი ხაბოის თვალსაჩინო ეეერი ალეკანი (ალეოშა) ალსურია. ვინც მას ახლოს იცნობდა, დამეთანხმება, რომ იგი არავის ბეადა, ეეელისგან გამოირჩეოდა თავისი მეოთხეთა და ბიმემორობით. ისეთი კოლორიტული ფიეეურა, როგორც ალეოშა ვახლდათ, არც მეეეულებოდა აფხაზეთში. აქვე ერ შეიძლეთა ხაზგასმით ამ ეეოქვა: ალეკანი ლსურიოვ კარგად იცოდა, ეეს იყო, სადაც მოდიოდა და რა ფეხეეეეეი იყო ნახაზრდეთები (სამწუხაროდ, დღეს ეს არ იცის ბეერმა აფხაზმა მწერალმა, ან ზესაძეოა იცის, მაგრა: ბანგეეს „ოეიეეეს"). იცოდა ეს და ამიტომაც თვალსაჩინეეეთი უფრთხილდებოდა აფხაზთა და ქართველთა ძმობას, დიუნდოლდან ეეერთად ეოოველგვარ ხეპარატისტულ ბამოეელინებას, ნიიდაკ საუკარელი და სანათელი ზეეეეე

# „ვეფხისტყაოსნის“ იაპონური თარგმანი

ნოდარ გაბაშვილი

პოეტური ნაწარმოების თარგმნას რომ დიდი სირთულეები ახლავს, ცნობილია, მაგრამ ეს არ ფიქრობს მთარგმნელს, რომლისაც შემაკავებელი როლს ასრულებენ სხვადასხვა ქვეყნის ფილოლოგიური ტრადიციები. არ შეიძლება მიდგომების ერთნაირი არ. მოიგონო რუსთაველის „ვეფხისტყაოსნის“ მთარგმნელები: უორდროპი, ბუდენზოგი, სტალეშნერი, ფუკური და სხვები.

ძალიან ხალნერები იყო გარკვევა ამისა, თუ რა საშუალებებს იყენებდა მთარგმნელი, იაპონურ ენაზე რომ გადიკი ტექსტი, რომელიც სრულიად განსხვავებულ გრამატიკულ სტრუქტურაზე, ყოფაზე, ლექსიკაზე და კულტურულ ტრადიციებზე დაფუძნებული. როგორ დაინტერესდა მთარგმნელი პოეზიით, რაში მდგომარეობდა მისი მთარგმნელობითი მეთოდი. თარგმანის და მასთან დაკავშირებული ზოგიერთი მასალის გაცნობა გარკვეულ პასუხებს გვაძლევს და მკითხველთთვის ალბათ საინტერესო იქნება.

იაპონია და მისი კულტურა ჩვენთვის ჯერ კიდევ უცნო და შორეული სამყაროა, ამიტომ შემსაკვანთი არაა, რომ ჩვენს ხალხო ბასლითოლოგიაში იაპონურად მოიძებნ ოთხი წიგნია. ისიც საგულისხმოა, რომ ყველი ეს წიგნი უუურომთხანაა დაკავშირებული. ერთ-ერთის სახელწოდებაა „მოგზაურობა კაკკანიაში“. კაკკოლეგი ამ წიგნის ავტორად შეიდომი უუუროა მიჩნეული. სინამდვილეში ალნშნული წიგნი დაწერილია ცალკეული ავტორების — იაპონელი ალპინისტების მიერ, რომელშაც ქართველ კოლეგებთან ერთად 1986 წ. დალაშქრეს კაკკანიონის მწვერვალები, ამასთან ახანი ეცნობიდნენ ქვეყნის ღირსშესანიშნაობა ადგილებს.

ალნშნული შეხედრის ინიციატორი და ფელდგაცის ხელმძღვანელი გახლდათ იაპონის ალპინისტთა საზოგადოების იმდროინდელი ერთ-ერთი ხელმძღვანელი, ჩვენთვის უკვე ცნობილი უუურო. ის განსხდებაჯ საკრთველოში ალპინიზმის ისტორიას ეკინიშნავს, რომ აქედან იწყება მოეთანად ხასვოთა ალპინიზმი.

ზოგნის წინასტეკვთის მოარგმნელზე ბეჯის მნიშვნელოვან მასალას გაკეთებს. მასში ბუნკამოული, რომ ფუნდელ ენის საკვლაცალისი უუურო ეოკალოვის ინტნდა ინტერესს. ოფუფილი ლიტერატურისადმი და ოუ პოეტთა შემოქმედებამ გაუღვიკა ინტერესი ხალკრთველოსადმი. უუურო წერს, რომ მთელი ალრფოთვანებით ეცნობოდა უძველესი ლეგენდების შარავანდედით მოსილ ჩვენ ქვეყანას.

ეოდნის ეოკრმაგეხასთან ერთად იგი ოცნებობს კაკკანიის ხილვას. მაგრამ კაკკანის ნახვის ხერხელ ბეერი დაბრკოლება ეოლობეოდა. მაშინდელი ეოთარეა ბ ქვეეანას ომისაკენ მიკანეეხდა. ირგვლივ ეუფიდენციალი უნდობლობის ატმოსფერი იყო გამეფებული. ამიტომ უუუროს ეს ხერხელი რამდენაჯე წლით გადადო. იაპონია ომში დამარცხდა, მაგრამ ხანგრძლივ ეოგრობა დარბ უნდობლობის ატმოსფერო, რაც ხელს არ უწყობდა კონტაკტებს. მაგრამ უუურო ასეორად არ ეფლიდა. ეუ როდის. ბალბეეეა უნდობლობის ეინული. იგი იწყებს რუსთაველის პოემის თარგმნას და თითქოდა დროსა და სივრცეში მოგზაურობს კაკკანიაში.

ალნშნული თარგმანი გამოეცა 1955 წ. სამეფოპრიდ, მისი მიძიება ეეი ბოსტრმდა. სხვადასხვა მიზეზების მიხედვით ეს ეროსული, ადამარტეული, მოზარდეხასთან გაჯეფთნული თარგმანი და ასევე თავისებური მასალაშადებელი სამუშაო შემდგომი სრულიეფოდ თარგმანის შესასრულებლად.

პრესული თარგმანის გამოსვლის შემდეგ უუურო ახალი ენერგიით და მეტი სთიამშინი იღეწა ქართული კულტურის და ლიტერატურის წარმომადგენლებთან კონტაკტების დამყარებისადან. სწორედ მან ეეეოვნის ოდი ალინიტა ერთობლივი ლაშქრობის მოწყობისა. ამის განხორციელება არც თუ ისე ადვილი იყო. უუურო აღნერს, თუ ამ საკმეზრა დიდი დაბრკოლების გადალახვა მოუხდა. „ეი ბ კადიოდა მეტად მნიშვნელოვანი პრესული ნაკეთი ბეგონარიის ისტორიაში, რომელიც ზედმიწევნით ეასადგებოდა რუსთაველის ნაწარმოებების სულისკვეთებას. ჯერ ქართველი ალპინისტები ზეკიდნენ იაპონიაში, შემდეგ კი ჩამოდნენ იაპონელები.

წლები დასჭირდა უუუროს, რათა იცნობა ეეარსებითანა და საკმაოდ ეფლობა ჩამოსულიყო. შემდეგ ეინაბი პრესული ჩამოსულიდან ხუთ რამდენიმე თვეში შედგა. ბაჯარამ ამჯერად რუსთაველის პოემის. თარგმნელი უუურო მოუვალია როგორც ბასტეო ხეუბარი.

რუსთაველის ხალხური ლექსებში მინაწყლეთის შესაბამად მოუვალი იყო ეკრეთვე იაპონელი ლიტერატორი, ეამიეცემლობა „ოარიხნოსა“ ხელმძღვანელი რიოეი კიმიაკი. უუურო-

ეოკელთვის ბეერ რაეეს იღებდა უცხოელებისაგან, განსაკუთრებით კი ჩინელებისაგან. სწორედ აქედან მოიტეა ბუდაზმი. სინტაოიზმიან ერთად ეს ბარეწონებანი ეეეადგენდა ეუფლეველ ნაწარმოებეს სულისკვეთებას. ეეერ ქართველი ალპინისტები ზეკიდნენ იაპონიაში, შემდეგ კი ჩამოდნენ იაპონელები.

ეელები დასჭირდა ფუუუროს, რათა იცნეა ეეარსებანა და საკმაოდ ეფლობა ჩამოსულიყო. შემდეგ ეინაბი ამჯერად რუსთაველის პოემის. მთარგმნელი ფუ-ურო მოეუვალია როგორც ბასტეო ხეუბარი.

ეეეეეეა ბეერ ეეეეეეა ეეეეეე

19 ივლისი, 1991

ეროვნული ბიბლიოთეკა

(დასასრული)

ცნობილი ხელოვნებისა მამონოვი დამაჯერებლად ამტკიცებს, რომ თუმცა თავისუფალი ლექსი უარს ამბობს მეტრიკაზე, მაგრამ რიტმიკა რჩება, რომელსაც პოეტი ირჩევს საკუთარი ნებით შემოთავაზებული პოეტური ამოცანის შესაბამისად.

ალბერეხტი თავისუფალი ლექსის პოლიფონტალიზმის კონცეფციას ბევრი მომრჩე ეყავს. ამასთან რიმული კონცენტრაციის ხარისხი ცვლილებას განიცდის. თუ ის სუსტდება, მაშინ ლექსი პროზას უახლოვდება. ასეთი ლექსები ალბერეხტ პოეზიაში არის, მაგრამ ისინი მნიშვნელოვან ადგილს მაინც ვერ იკავებენ. ალბერეხტი მთელი ხუთეული მაძღალეზე თავისუფალი ლექსი პოეტური გამოსახატვის თვალსაზრისით ერთ-ერთი საუნიკალოა. ეს გარეგნობა მთარგმნელებს პირობებს ტექნიკის შედარებით ადვილად გადალახავ თარგმანის სიძნელეებში, ამიტომ ისინი ფართოდ ეფენებენ მას. ფუძურიც თარგმანში მიმართავს თავისუფალ ლექსს, რითაც განპირობებულია ჩვენი ეურადღება აღნიშნული ფენომენისადმი.

მის მიერ შესრულებული „ვეფხისტყაოსნის“ თარგმანის წინასიტყვაობაში ხაზგასმით აღნიშნულია, რომ თარგმანი გაკეთებულია იმ გამოცემიდან, რომელიც დაბეჭდილ გამოცემელობა „ლიტერატურა და ხელოვნება“-ში. 1967 წ. ამ წელს ამავე გამოცემლობაში გამოვიდა ნუცუბიძის და ირონდელ-შველის ეს ეს ეს ... თარგმანებიც. მაგრამ თუ კონკრეტულად რომელი მათგანია გამოყენებული ფუძურის მიერ — აღნიშნული არ არის.

თარგმანის ანალიზი გვიჩვენებს, რომ ფუძური ეურადღებით ეკიდება ირონდელ-შველის თარგმანს და ზუსტად მისდევს მას. შეინიშნება ისეთი ადგილებიც, რომელთა წარმომავლობა ნუცუბიძისეული თარგმანიდან აშკარაა. ეს ეკუთვნიერი მეტყველებს ამაზე, რომ ფუძური პოეტური შთაბეჭდილების მისაღებად ეურადღებას ე�ნა ზოგჯა მის ორიგინალს. ალბერეხტ თარგმანშიც, რომელსაც ანალიზებს პოეტური შემარიგა და ენერგია, თუმცა რითმების გამოყენება ზმირად ორიგინალის ტექსტიდან გადახვევის ხარჯზე მიიღწევა.

თარგმანის დასაწყისშივე შეიმჩნევა სტროფები, რომლებსაც ნუცუბიძისა და ირონდელ-შველის თარგმანებში ეი არ ვხვდებით, არამედ ეურიდროსთან.

სტროფების შედარება მიგვანიშნებს იმაზე, რომ ფუძურიმ ისინი ეურიდროის თარგმანიდან გადაიღო.

ფუძურის თარგმანის თითქმის რვაასი ტაეპის შედარება ნუცუბიძის, ირონდელ-შველის, ეურიდროის შესაბამის ტექსტებთან საფუძველს გვაძლევთ: ფუძური ზუსტად მიუვლია ირონდელ-შველის და ეურიდროის ტექსტს და ამასთან საკმაოდ ზზრად თავიეულ სტროფში ერთ ხტუნვის იღებს ნუცუბიძის თარგმანიდან. ძირითადად ესაა მოხდენილი პოეტური სახე ან გამოთქმა. ამით ფუძური ცდილობს შეიტანოს მრავალფეროვნება თავის ტექსტში, რომელიც საკმაოდ ზუსტად მიუვლია ირონდელ-შველისა და ეურიდროის თარგმანებს. ის მიერ გამოეენებული თავისუფალი ლექსის ფორმა საშუალებას აძლევს შეძლებისდაგვარად ზუსტად გადმოსცეს ზმანიანი და ბინიშუამდე დიაფანული ტექსტის გადასვეეები. ეს არ ნიშნავს, რომ თარგმნელი უარს ამბობს პოეტური ამოცანის შესრულებაზე. ეკიძალ, გარკვეულ რიტმს კი არ იეენებს, არამედ ზოგიერთ ადგილებში რიტმიზაციის ნარეულად ხვადასხვა ხაშუალებებს მიმართავს. ოგი ცდილობს, ალბერეხ ჩვენთვის წარმოდგენა შეუქმნას ირონიანელ პოეტურ თავისებურებაზე. ამიტომ ზოგჯერ ფუძური ისეთ სიტყვათა დახლიბებებს ირჩევს, რომლებიც ფაქტიურად რითმის ელერადობის ეიენებენ. უნარიანად ეეენებს ამ გარეგობებს, რომ ალბერეხ ზმნის წარსული დროის ბისაღებად ფუძურს ემატება დახლიბები „და“ „ან“ „ტა“.

უნდა გვახსოვდეს ისიც, რომ თარგმანის ტექსტი ირონიდეფინოთა გამოცემეულია. დაბეგენილი ფორმების მკონე ნიშნები თავისებურ პოეტურ ხერხს ქმნიან. ეს გარეგობა კიდევ ერთხელ გვიჩვენებს, რომ ალბერეხ პოეზია განსხვავებულ ეხოტეტურ საფუძველს ეეყრება და არ ხახიათდება ბალხასებს საშუალებათა შეზღუდულობით, როგორც ზოგიერთს შეიძლება მოეჩვენოს. ალბერეხ პოეზიისათვის დამახასიათებელ პოეტური ტექსტის ვიზუალური აღქმის ფაქტს ალბერეხ ირონიანელ პოეტებეს სპეციალისტები ერთხმად აღიარებენ.

ფუძური თავის ერთ-ერთ პუბლიკაციაში აღნიშნავდა, რომ სურდა „ვეფხისტყაოსნის“ თარგმნის შესრულება არა არეკნიმენით და ალბერეხ კლასიკური პოეზიის საშუალებების მოსმენთ, არამედ სადა და რიგითი მკითხველისათვის გასაგები მარტივი ენით, მაგრამ ამისდა მიუხედავად მის თარგმანში მაინც მოიძებნება მთელი რიგი არეკნიმენთა.

თარგმანის ტექსტი მთლიანობაში გარკვეულ წინააღმდეგობათა ერთიანობას წარმოადგენს. ფუკერო ცდილობს, გადმოსცეს პოემის მხატვრული თავისებურება, მაგრამ ერთიანა ამის გაკეთებას შინაარსის. საშუალებას ბარეზე. ეს მაინც ამოსავალი წერტილია და ამიტომ გარკვეული ადგილები პროსაბამ საამოვეეს ამედაგვნენ. იქნებ ამაში ამეარებს ფუკერო კიდრის იაპონურ კლასიკურ ტრადიციასთან.

როგორც უკვე აღინშნა, პოეტურობის აღსაქმელად ფუძური ეეენთა ნუცუბიძის თარგმანსაც. თუმცა ნუცუბიძის ვაფლენა მაინც ეპიზოდურ ხასიათს ატარებს. საქმე ისაა, რომ ნუცუბიძე სტატეგებს ირჩევდა მათი რითმული ელერადობის თვალსაზრისით. პოეტური ეფექტის ზეაწევამ. მიწნთ ის ზოგჯერ ეეენებდა სტატეგებს, რომლებიც ორიგინალს სცილდებდა. სწორედ ამიტომ, როდესაც ფუძური ნუცუბიძის გაკეთების ქვეშ ექცევა და მთლიანად ეინდობა მას, მაშინ მისი თარგმანის ტექსტი ტოვებს ხელოვნურობის შთაბეჭდილებას. ფუძური ასეთ შემთხვევაში სათანადოდ ვერ გადმოსცემს ნუცუბიძის პოეტურ შემართებას და ამით უფრო ნათლად წარმოაჩენს ამ თარგმანსათვის დამახასიათებელ ზოგიერთ ტექნიკობრივ შეუსაბამობას.

შეგვიძლია მოვიყვანოთ სერიოზული უზუსტობის ერთი მაგალითი, გამოწვეული იმ გარემოებით, რომ ფუძურო დაეურდნო რუსთაველის ტექსტის ნუცუბიძისეულ ინტერპრეტაციას, ცნობილი ტაეპი ნუცუბიძის თარგმანში ასეა გადასული: გრძელი ნაამბობის მოკლედ თქმა, ამოთა პოეზია ძვირფასი. იაპონური თარგმანიე ზუსტად შეესაბამება ნუცუბიძის ხსენებულ სტროფს. ნუცუბიძის მიერ გამოეენებული სიტყვა „სკაზ“ (ნაამბობი) გადმოცემულია სიტყვით „მონოგატარი“. ეს ამას ნიშნავს, რომ ვთქვათ, გრძელი რომანი მოკლედ თქმის, ამითაა პოეზია კარგი. იაპონელი მკითხველი უთუოდ ამის, მსგავსად გაიგებს ზემოთ მოყვანილ ტაეპს, რაც ცხადია, არაა ხეორი.

სანინტერესო იქნება ეურადღება შეეანერით სტროფზე, რომელიც მთარგმნელს სიტყვა-სიტყვეთ გადმოაქვს: „ცეცხლა, წყალსა და მიწასა, პაერთა თანა ძრომასა“. თარგმნის თვალსაზრისით პოეზის ეს ეკეთესზე ადგილი ადგილი ბეტად მნიშვნელოვანი დაკვირვების საშუალებას იძლევა.

ეეენერთია ზმრი, ეს ოთხი ელემენტი ძველი ბერძენი ფილოსოფოსის ემპედოკლეს ფილოსოფიური საყრდენი, შეიდგა ქრისტიანული ნეოპლატონურ ფილოსოფიაში, საიდანაც ის რუსთაველმა გადაიღო. თავის ახალ ფიგნში „საკართველოს სულიერი მისსია“ ზვიად გამსახურდია ხსენებულ ოთხ ელემენტს პრიტოიტერულ მსოფლმხედველობას უკავშირებს, რომელიც ელინურზე უფრო ადრინდელი იეო. ზვიად გამსახურდია წერს: „თქვენ იცით, რომ ოთხ ელემენტს შორის:— ცეცხლი, წყალი, მიწა, პაერი — —ადამიანს „მე“-ს, თვალებს, ზეობას შეეხებიმეს ცეცხლი. ის, რომ შეეხო ადარ აძლევს მეოხას კაცობრიობას, რომ კაცობრიობა მოკლებულია „მე“-ს, ხოლო პროფეტ ადამიანმა მიიღეს „მე“ ფიზიკურ სხეულში ჩამოსულით და პრომეთეს მოკაეეა არის სწორედ ის ეტაპი (სხვათა შორის, ამას ნიშნავს ავრცელეე ტატანების დამარხვაც ტარტაროზში ღმერთებისა და ტიტანების ბრძოლის შემდეგ), როდესაც ადამიანის სული და მისი „მე“ ჩამოდის სულიერი სამყაროდან ფიზიკურ სხეულში და ადამიანს ეზიდეს „მე“-ცნობიერება. აი, ეს არის პრომეთეს მიერ კაცობრიობისათვის ცეცხლის მიცემა, ვინაიდან „მე“-სგან მოდის ყოველგვარი კულტურა, ისევე როგორც ცივილიზაცია მოდის ცეცხლის გამოყენების სწავლისაგან და ამგვარი სიმბოლოებით ჩვენ ვხედავთ, რომ პრომეთეს ასახავს მიხეტრიოა კულტურას, რომელიც იეო პირველადი ქვეყ საბერძნეთში და შემდეგ ლოკალიზებული კავკასიაში, რაც სიმბოლურად ასახეულია პრომეთეს მოჯავეეი კაეკასიის ქედზე“.

იაპონურში არის ჩინურიდან ალებული ერთი მეტად საგულისხმო სიტყვა „ხდაი“ („ხი“ ოთხი, „დაი“ — დიდი). სიტეეასიტყვეთ ის ნიშნავს — ოთხი დიდი ცნება. ლექსიკონში: „ხდაის“ მიწერილი ეეენ — „ბუდაზმის ტერმინი, აქვე ის გაშიფრულია და ჩამოთვლილია ზუსტად ის ოთხი (ცეცხლი, წყალი, მიწა, პაერი) ელემენტი, რომელსაც რუსთაველს სტროფში ვხედავთ.

ბუდაზმის მიხედვით ეს ელემენტები ერთიან ხსენეს შედგენს. სწორედ ამიტომ „ხდაი“ ხსენეს აღმნიშვნელი სიტყვაც არის.

ცნობილია, რომ ზვიად გამსახურდიას ინდოეთი შეეავს პროტოიტერული მოსახლეობის გავრცელების არეალში. შესაძლებელია, რომ ეს ოთხი ელემენტი შემდგომ შეიისხლხლორეცა ახალმოსახლე ინდოევროპელ ტომთა ტალღებ და ბუდაზმის მნიშვნელოვან შემადგენელ ნაწილად აქცია. შემდგომ სწორედ ინდოოთდან ჩინეთის გავლით ბუდაზმი იაპონიაში გავრცელდა.

სიდან შემოდის ეს უკვე ხსენებული ელემენტები რუსთაველს სამყაროში? აშკარაა, რომ ეს ელემენტები არის მოყვანილი შემთხვევით და რაღაც თეოლოგიურ კონცეფციასთან არის კავშირში. იქნებ მაინც იყვნ ბუდაზმთან, რაზეც. მაგალითად, მიგვანიშნებს ხეტაან-ფარეჯანის ინდოელობა. ეველაფერი, რაც რუსთაველს ეპეა, ფიდ ხიფთხილეს მოიპოვოს. ამის გარდა აქ ამ ფენენდ რიული პრობლემები ჩანს, რომ მარიტ. ბული, ხაკითხის მხილოდ ბიმოეუნის სახით ჩარმოდგენა. კატეგორიულად რომ ვთქვათ, რუსთაველის პოეზა — ეხაა „ხავანი თავიდთავად“ და ამოუწურავ სიდიდლეოებებს შეიცავს.

ერთი რამ არ იეეეეს ეკვეს: დასავლურ ტრადიციებთან ერთად „ვეფხისტყაოსანი“ მძლავრ ალმოსავლურ ნაკადს შეიცავს. იქნებ ამიტომაც იჩენენ ასეთ ინტერესს რუსთაველის პოემისადმი უდიდეესი ტრადიციების მქონე იაპონიაში. სულ ახლახანს გამოვიდა პროფესორ ოტანი ფუკასის „ვეფხისტყაოსნის“ ახალი თარგმანი. იაპონის რამდენიმე უნივერსიტეტში იეუკენენ ქართულის სწავლას. იაპონელ ინტელიგენტუალთა ჯგუფმა, თავისი ინიციატივით საქართველოსთან მეგობრობის საზოგადოება ჩამოაყალიბა. კაკუსანის მოეაზე მოჯავეული ეპოემეოს ქვეეანა ნელ-ნელი ადეეეს თავს ირეეის ბმერიული კლანეეებისგან და გამოდის კულტურულ-პოლიტიკური იზოლაციიდან.

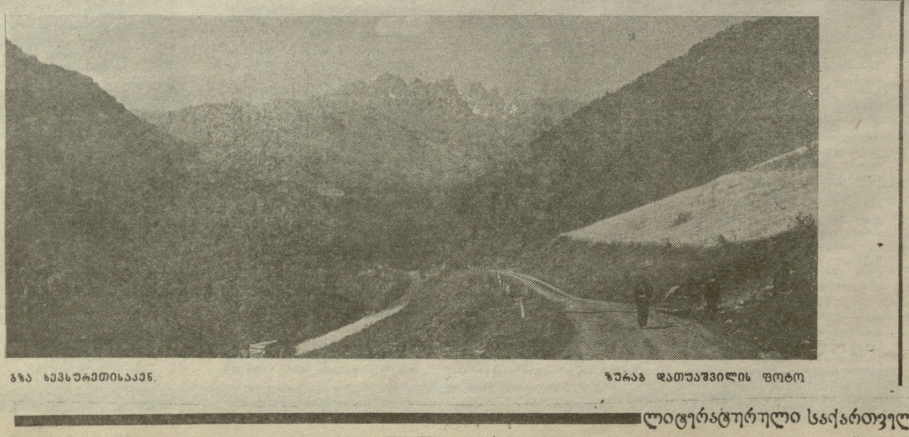

ბზა ბეშეერეთიანეეს.

ზურაბ დათუაშვილის ფოტო

## ალექსანდრ პუშკინი

„ძველი ავიზა...“ (ბოდაციუნი)

ძველი ავიზე ხელთუქმნელი, გაუძლებს დრო-ეამს,
არ გაუქმდება არასოდეს სავალი მისკენ;
ის, ცის ტატნობზე ალექსანდრეს სვეტი ,რომ მოჩანს,
იმაზე უფრო მაღალია, იმაზე მტკიეე.

მე ნეშტთან ერთად არ მოვკვდები, სული ყოველთვის
იცოცხლეს ქნარში და სიკვდილი გაბმერიდებაკ...
ვიდრე დარჩება ქვეყნად თუნდაც ერთი პოეტი —
სულ იკაშკაშებს, არ ჩაქრება ჩემი დიდება.

ჩემი სახელი მოედება მთელ რუსეთს დიადს,
მე მომიგონებს ყველა ხალხი მასში მცხოვრები,
ამაყ სლავს, ფინელს, ტუნგუზს, დღეს რომ ვეელური ქვია
და ყალმუხს, სტეპში მობინადრეს, ვემახსოვრები.

დიახ, მე ვიეი: შემიყვარეს თაობა ნორჩი,
იხარეს ნერგი მათ გულებში ჩემგან ჩარგული:
თავისუფლებას ვქადაგებდი ჩემს სასტიკ დროში,
მებრალებოდა სუსტი, ჩაგრული.

დაე აღსრულდეს მუზაე ჩემო, ნება განგების,
წყენას ნუ უფრთხი და ნუ ითხოვ გვირგვინს მეფეთა,
მავანთა ქებას და ძაგებას ნუღარ აყვები
და ნუ დაიწყებ კამათს რეგვენთან.

თარგმნა ტარიელ გელენავამ

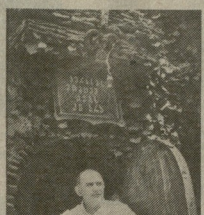

# ᲞᲐᲢᲐᲠᲐ ᲬᲐᲚᲙᲝᲢᲘ ᲓᲘᲓ ᲥᲐᲚᲐᲥᲘ

თანამედროვე ურბანისტულმა ეპოქამ განსაკუთრებით მძაფრად წამოიჭრა ადამიანისა და ბუნების ურთიერთშიმართების საკითხი.

საქართველო და ბუნება განუყოფელი ცნებებია. ქართველი ერის ბევრი კარგი თვისება, ალბათ უმეტესად ჩვენი მშვენიერი ბუნების წყალობაა. ბუნებასთან ურთიერთობას დიდი მნიშვნელობა აქვს ადამიანის სულის დახვეწისთვის, რაც სახლიდან ზოგადეროვნულ სახეობა და თვისებებში აირეკლება. საქართველოს ბუნების გარეშე წარმოუდგენელია ქართველი ერის სულიერი კულტურა, ჩვენი უნაკლოები მუსიკალური ფოლკლორი. ყოველი კუთხის სიმღერა, როგორც ყოველი კუთხის ბუნება, ხაოცრად თვითმყოფადი თავისი ხასიათითა და ეფექტიანობით, ერთმანეთისგან ჩამოყალიბებული ჟანრებად განსხვავებული ჰანგებ ალეს სათავეს, სადაც შეიქმნა. გურული „ორმანული“ მოხმარნის არ შეიძლება გურიის მარადმწვანე მთების ასოციაცია არ გაგაჩნდეს: „წყარო, ალდაში მოიხმარეს, წვეთანკარა, ვით ცის ვნება, დაფნის ბუჩქია მწვანე ჩარის ეოლება, ეხეთ ეკეა“. „ალიალოს“ სხვა კუთხის ხალხი ვერ შეკმნიდა, სიმღერა შეზარდილია უშუალ და ალალად, შაარასა და თეთნულდის ხიმაყეთა და ხიზეადეთან. ეს ხაოცარი და ამაღლებული ეღერადობა თითქოს შეხანრაოვა ხვანეთის ბუნებისადმი. ეკხერ დინჯ „ორავალეშიერი“ და „ზამთარში“ იქეარი ვაზის დამთარებელი ხურნელიც კი იგრძნობა, შემოგვმაზე, შეინდებისას რომ ავარდეს ხოლმე ალაზნის ძარღვიან ველზე...

ამგვარად, ჩვენი მოსახლეობის დიდი ნაწილი ქალაქში ცხოვრობს. დაიკარგა ბუნებასთან სიახლოვის „ხაეყარის მოხმენის“ ხერელი, ბუნება მორიდაწლა ალანდება და როგორლა უნდა ვიგრძნოთ მისი ცხოველმყოფელობა? ეს დიხპრმონია, რა თქმა უნდა გავლენას მოახდენს ერის სულიერ ხამდგილერზე, ხასიათს და თავიბერებაზე, ამას ალბათ მოვაკლით უფრო მკვეთრად გამოავლენს. თუმცა, დღესაც იგრძნობა ამ დიხპრმონიის ხაშიშროება: ადამიანი დაუნდობელი და გულგრილი გახდა, გაუუეედ სული, მოზღვავდა პრაქტიციზმი, პრაგმატიზმი. დიდიან ეკლესიაში, ანთებენ სანთლებს, ეკერდზე ჭკვარი ჩეიდიათ, ლოცულობენ, მაგრამ ღვთიური განწყობილება დაიკარგა... ამგვარმა გაუცხოებამ თანამედროვე ადამიანი შეუცნობელი, ამოუხსნელი ბედისწერის ბაზაზე დააყენა. პარადოქსია, მაგრამ ფაქტია — ადამიანის ფიზიკური და სულიერი არსებობისთვის ისეთი გადამწყვეტი მნიშვნელობა არაფერს აქვს, როგორც ბუნებას, ხოლო კაცობრობა ისე ბარბაროსულად არაფერს ეკარობა, როგორც ბუნებას. „ბუნება მბრძანებელია“ — შეგვახსენებს ბრძენკაცი. კაცობრობამ იგრძნო ამ ხაშინელების ხაშიშროება, და ამიტომაც. ფეერისა და ფაუნის გადახარჩენად, ნამდვილი განგაშია ატანილი მთელს მსოფლიოში.

ახლო წარხულში, ჩვენს პრესაში ბშირად თმილს შეხაშრი ხიამაყით ადარებდნენ მსოფლიოს ხან რომელ ულამაზეს ქალაქს, ხან რომელს. მაგრამ არავის შედარება ჩვენი ქალაქის უბადრეკი გამშვენანება დახაზელებული ქალაქების გამშვენანებისათვის. ლონდონი გაზაფხულობით აეკვეტილ ხეხილის ბაღს ჰგავს, ლონდონელები თავიანთი ხახლის წინ რგავენ ხეხილს, ვინ ალუბალს, ვინ ვაშლს, ვინ მსხალს... დღესაც

გვახსოვს, რუსთაველის გახაყარზე მდგარი მზეკვანი ქაღრის ხე, როგორ დაუნდობლად და ქურდულად მოკრეს შეაღამეხას. რამდენ თბილისელს მოაეენეს შეურაცხეოფა, რამდენს ატკინა გული ამ ხის დაკარგვამ... რაღაც გაუგებარია, რადაც გაადვილდა. ხის მოკრის სინდრომი თითქოს მთელ ქალაქს გადაეედო. კაეკვენ ყველაფერს, არად დაგდდეენ არც ხეა და არც ბალახს, არც ბუჩქსა და არც ყვავილ, ყველა „ხაქმე“ მწვანე ხამოსელის ხარჯზე კეთდება.

მაგრამ ცხოვრების გაუმჯობესების ხერვალმა ეღირსი ხაქმე არ უნდა გვაკეთებინოს, ხომ ვიცით, რომ ისედაც დახინძრეულ ქალაქში თითოეული ხის მოკრით ხასიკვლილი განაჩენი გამოგვაქეს.

ახეთ დროს ნამდვილად ამაღლებელია თბილისელი ზოთა კუდავას მიერ მინიატურულ-დეკორატიული ბაღის გაშენება. ზარშან, იანვარში, რეპუბლიკურ პრესაში გამოცხადდა ეკოლოგიური კონკურსი, რომლის ერთ-ერთი მიზანი იყო, ეცოცხა ხანგადგიბისათვის გაეცნო ბუნების ეოფა ზოთა ზეერ უკანასკნელ წლებში გახნრიცეულებული ხაქმეები. სეეციალურმა ეიურიმ ოცდაორი წარმომადგენელდან ხუთს მიანება ფინალში გასვლის უფლება. სწორედ მათ შორის განაწილდა ხაკონკურსო პრიზები. ბატონი ზოთაც ამ კონკურსის ფინალისტია. იგი სპეციალობით ეკონომისტია და ცხოვრობს ერნანის ქ. № 62-ში. კარგი ოჯახი აქეს. როგორც კი მის ბაღში შეხვალთ, ეერ ვარდის ხურნელი შემოგეგებებათ, შემდეგ გულთბილი მასპინძლები... ხანმოიდე კვადრატულ მეტრ ფართობზე ბატონ ზოთას ორასამდე პირამიდული კოპარინი დაურგავს, ორასამდე ტუია, ახორმოცამდე ბზა, ოცდათამდე პეპერმა, ათ დრაცენა, ექვსი ალეუკა, ბამბუკები, პალმები, ხედუმები, კლერასტეუმები, კვადო, სანატონინები, კაკტუსები, ხური და მრავალი სხვა. აკ მარადმწვანე მეეხარეულის ოვეითი ხიბრიბანია გაშენებული.

გახაოცარი ამ დეკორატიულ ბაღში მაინც სხვა არის: ნაირფერი ქვებით მოპირკეთებული ქვის „ხოეოს“ თავზე რაღაც ეენაური ქვის ფრინველი შეფრენილა, ზღაპრული ფასკუნჯი...

— ბატონო ზოთა, ქვაზეც მუშობთ?

— არა, ეს ფასკუნჯი თვითნაბადია, ახე ვიპოვე ეაზბეგში და „წამოვიეეანე“. ეხენიე საკართველოს სხვადასხვა კუთხიდან მეავე „ჩამოეეანილი“, — მიმითითა ბატონმა ზოთამ ღობისკენ. ეფარება ცხოველები და ფრინველები „გაქვავებულან“: სპილო, დათვი, ვვრატი, მგრედი, პინგვინი, ცხვარი, ბუ, ოფოფი, ჰელმი, ერუბეენელი, ვეეეხეი... ბაღის მინაბატურული ეაუნის ერაკეოსული ბიდღან ალი შემოგვქეერის, ბილეკები ფერადი ქვითა მოპირკეთებული, ფიქალით გაკეთებულ ფლეგელ ხერო შემოხვეეი, ხახურავდან კი ამაეად მოიშორაცი ირეეი და ირეეი გადმიმდგარან, გაეაოცრა ეს „ირაჩეეულებრივი გამოეეენა“, ხადაც ხაკირაველის ხხვადახხვა კეთილდან ჩამოტანილი ქვები „გაეცოცხლებულან“...

— ბატონო ზოთა, დიდი ხანია, რაც ეს გატაცება გაქვთ?

— ეეიდი-რეა ეელი ინეხება, ქვებს ადრე არც ვაპრნეედი. ძალიან იმოქმედა ჩემზე ბეოფის პირამიდამ, ეეიმრა მიხა ხიდიდიდენ, მოკრძალებისაირი ეკრძნობა აღმეძრა ქვის ‘ბრაგდოლმიბისაგ-ში...

პატარა დეკორატიულ-ეთნოგრაფიულ ბაღაზეში აღმოეჩნდათ. კედლები ხხვადახხვა ხეთნის ხათეკრად თბილი ეერის ქვებითაა მოპირკეეთებული, მინიატურული თაღების და ბუხრის ქვების ეეთობა გაგაოცეეთ.

— ბატონო ნაშენები კოშკების ფიქალთა ეეთობა რომ ეკნაე, გადაეეეეტე რაიმე მსგავსი ამეეენეეხინა, თუმცა ეენეხისა ირაეური გამეგეეხოდა.

— ამ თაღების ქვის ეეთობაც თქვენი შეკმნილია?

— დიახ, ჩემი გაკეთებულია ყველაფერი, როცა ვაშენებდი, თვითონვე მიკეთრდა, ჩემი ეენაპრები ალბათ კირითხეარობი ეკეენენ. ამ კედლებში 80 ხახეობის ქვა არის გამოეეენეული: ცაგერის, ადაგეენის, მთათეეთის ფიქალი, თეალვის ბუნებრივი მარმარილეო, დურეეკის ხეთბის ლეეკი ქვა, თერეოლის, ეეითეურის კასტრული ეარმარეეთბისა და სხვა მრავალი.

დარბაზის კედლებზე ნანადირევის ტყავებია გაკრული, ეაოდენ ურმის თვალი გამოეეენენია, ერგალეე ეამრავი ეთნოგრაფიული ნივთებია. ძველი მოეეედილი ხაერეები, ხალეენძის თუნეები, ქვაბები, კოეზები, ქვახანაეი, ხაჩეენელი, ერიკეი, ქვეერი, ფანდური, კალთა, ხეოკინი, ქვის ეანწეები, ქვის იარაღი — ფანება, დამბაჩები...

— ხალეენძის ნივთები ჩემმა ბეგობარმა ხეზე კვეთის ოსტატმა ქემალ თურმანიძემ ჩამომიტანა, საერთოდ ბეერნი მეხმარებიან ეს ქვეერები კაბელებმა მაჩუქეს. ეერის მოხაპირკეთებელი კოპატის ხე გრეხილი ავეკის კომბინაციი მომეცს, ბეტალურგიულმა კრახანამ ნიდა გამომიგზავნა...

ლამაზი ხამეარო შეკმნა ბატონმა ზოთამ 7-8 წლის განმავლობაში, რამდენი შეეძლია ხაეკარეულს, ფანტაზიას, ხალეთეს, ნებისყოფასა და ხელის ხიფაკეზეს.

(დასასრული მე-16 გვ.)

(დასასრული)

შთაბეჭდილებების წიგნი გადავფურცლე. ეს პოეტური ხასიათი უნახავთ არა მარტო ჩვენებურებს, არამედ მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნების წარმომადგენლებსაც. „ბუნებასთან ხიახლოვე ეურავს და ალეთელმოსილებ ადამიანს, სულიერად ათბობს მას. ღმერთმა დალიცოს შოთა კუდავა. რიმელიც ხოსრად გრანბობს ბუნების ცხოველმყოფელური ძალას. ილია II, 29 ოქტომბერი. 1986 წ."

— ბატონო შოთა, თქვენს მიერ შექმნილი ხასიათი ადამიანებში ხიკეთის გრძნობას გაადვიძებს. იგი რაც შეიძლება მეტმა ადამიანმა უნდა ნახოს. აქ ხომ ქართული სულის და ეთნოგრაფიის საუკეთესო მუზეუმი შეიძლება შეიქმნას. ხამომავლოდ რას აპირებთ?

— კაპარხები თურმე ორიათას წელს ცოცხლობენ, ქვაც ხომ მარადიულია, ჩემი ბაღი ალბათ დრის გაუძლებს... მიზანიც ეხა მაქვს. ახლა ქვის ძიება მიგორს, უერანსპორტოდ ვარ. ხაქართველოს უცხოეთის ტურიზმისა და საგარეო ეკონომიკურ ურთიერთობათა რუბაუნლიური ასოციაციი „ხაქართველოს" დამატებითმა მომხმარებობის გაერთიანება „ხერეთმა" გააფორმა ჩემთან ხელშეკრულება, რათა შეიქმნას ხაოჯახო სახტაბრო უცხოელი ტურისტებისათვის, მინდა დანარჩენ ფარეთობზეც გავაგრძელო ჩემი მუშაობა.

ადამიანს ამ ხაწუთრიდან მხოლოდ მის მიერ შესრულებული ხაქმე წაუვება, სადაც ვინდა იქ ეძებე, ამის გარდა ეურხად ვერაფერს ნახავ. ამბობს ძველი ინდური ხაგალობელი.

ნათელა კობაიაშვილი

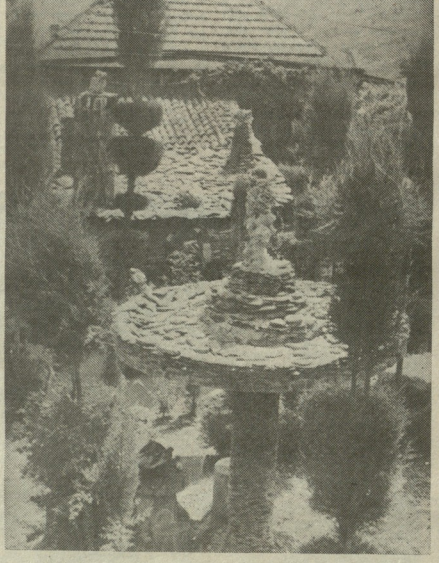

მურმან ჩაჩუა ფოტოები

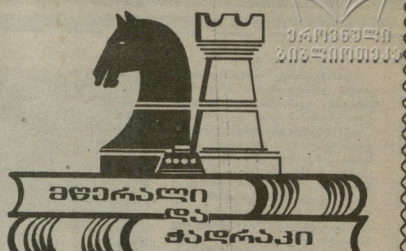


## ოთარ ჯინორია

ალბათ ბევრმა არც კი იცის, რომ ცნობილი ლიტერატორი, ეერმანისტი, მთარგმნელი ოთარ ჯინორია ძლიერი მოჭადრაკეც იყო. მას ომამდე იმეთი დინის ტურნირშიც კი უთამაშია, რომელშიც გამორჩენილი მოჭადრაკე არჩილ ებრალიძე მონაწილეობდა. მისი რამდენიმე პარტია დაბეჭდილიც არის რუხპუმდლიერ ჰრეხაზი.

ოთარ ჯინორია ოთარ ჯინორიას მიერ თბილისს 1925 წლის ჩემპიონთან, ვართან ალამალიანთან 1927 წელს მოგებული პარტიის ფინალური პოზიციას. ალამალიანმა ადრე ფიგურა შეწირა მეფეზე შეტევისათვის, ოთარ ჯინორიამ მიიგერია მოკავრები და კონტრშეტევაზე გადავიდა.

ალამალიანი

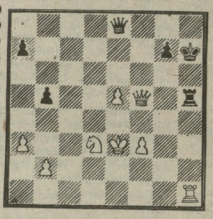

ჯინორია

ამ პოზიციაში ვართან ალამალიანი დანებდა. ოთარ ჯინორიას უკანასკნელი ხვლა იყო 50.ლc4:f5+ (ლაზიერმა აიუვანა პაიკი). შავი ეტლი დამბულია. ხაზოგადოდ, დამბა მორტიკია, ე. ი. მიზეზი, აქ კი, შეიძლება ითქვას, რომ დამბა თამად, ანუ ფინალური პოზიციის შინაარსად წარმოჩინდება.

გოავაზობთ, აგრეთვე, ოთარ ჯინორიას ერთ-ერთ ხაინტერესო ამოცანას.

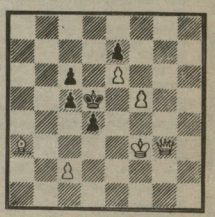

ოთარ ჯინორია (1931)

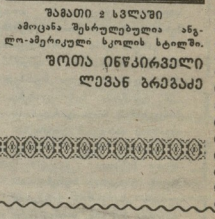

შამათი ₂ ხვლაში

ამოცანა შესრულებულია ანგლო-ამერიკული ხკოლის სტილში.

შოთა ინწკირველი
ლევან ბრეგაძე

## მაკლობა „ნუგეშს"

ფირმა „ნუგეშს" ხელმძღვანელმა ოლანდიელ ჯალალანამ მიიღო შემდეგი შინაარსის წერილი:

„ამერიკელასის კულტურის ხასახლის ხელმძღვანელობა, მისი შემოქმედებით ანტივი და ბავშვთა ვოკალურ-ინსტრუმენტალურ ანსამბლი „ხერგების" მონაწილენი უდიდესი მადლიერების გრძნობით ალნიშნავენ თქვენი ორგანიზაციის თანადგომას ანსამბლის დიდ ბრიტანეთში საგასტროლოდ მოგზაურობასთან დაკავშირებით.

გიპატაკებთ და გაბარებთ ერთგვარ ანგარიშს. მივიღეთ მოხაწილეობა ინგლისის ქ. ეერინსტონის ბავშვთა და მოზარდთა საერთაშორისო მუსიკალურ ფესტივალში. ჩვენი ეროვნული ხელოვნება გავაცანით ინგლისელ თანატოლებს, ვიმოგზაურეთ მანჩესტერში, დავშეგობრდით ოჯახებთან, ერთი სიტყვით, დავბრუნდით შთაბეჭდილებებით აღსავსენი, ჯანრთელნი და ბედნიერნი.

დიდხანს, ძალიან დიდხანს გვემახსოვრება 1991 წლის 1-10 ივნისი.

დიდი მადლობა ჩვენზე გამოჩენილი ზრუნვისათვის".

ამ მადლობის წერილს ხელს აწერენ ჩარლეზ ეერინსტონის კულტურის სასახლის დირექტორი ო. �itაშვილი, ანსამბლის სამხატვრო ხელმძღვანელი ნ. მდინარაძე და სხვ.

## სიქველე ღვთაებრივი ხვედრია

ყოველ დილას, მაჩაბლის ქუჩაზე, სანამ მწვრალთა კავშირს მიუახლოვდებით — ხელაბუზგეული, ყავარნიანი, ზოგჯერ მთლიანად დაბინტული, ტკივილებისაგან გამწარებული და გატანჯული ადამიანთა ჯგუფი შეგხვდებათ. მათ თბილისელი მკურნალის ბიჭიკო ასკურავას ეზო და ბინა, ე.წ. „კლინიკა" ვერ ტევეს, როგორ ყოველთვის საკმაოდ გრძელია.

„ღმერთმა დაგლილოს მარკვენა", „ღმერთმა გაგახაროს" — ამბობენ შვებისა და მადლიერებისგან ცრემლმორეული ავადმყოფები. განა ხუმრობა საქმეა ემსახურო ამდენ ხალხს, რამდენი ადამიანისთვის მოაქვს შვება, რამდენი ადამიანი გადაარჩინა სამუდამო ხეიბრობას ბატონი ბიჭიკოს მაგიერმა წამალმა.

მაგრამ გარდა იმისა, რომ ბატონი ბიჭიკო დაუზარლად ემსახურება ავადმყოფებს, მან კარგად იცის, რომ საშობლოსადმი დამოკიდებულება ადამიანის განვლილი ცხოვრების ერთ-ერთი ყველაზე უმნიშვნელოვანესი საზომია. საქართველოში დაწყებულმა სულიერმა ფერიცეალებამ ყველაფერს უნდა უშველოს, შველა კი თითქმის ყველაფერს სჭირდება. ძველი ბერძენი ფილოსოფოსი ამბობს: „სიქველე ღვთაებრივი ხვედრია, სიქველის სწავლა არ შეიძლება, სიქველეს საკუთარ შეიღებსაც ვერ ასწავლიან". მიუხედავად ამისა, ყველამ უნდა ვისწავლოთ სიქველე, ეს ერთ-ერთი გზა არის ჩვენი ეკონომიკური და სულიერი წარმატებისა, რომლის გადაწყვეტაშიც დღეს ბევრი სასიკეთელო მამულშვილი მონაწილეობს. ბატონი ბიჭიკოც ამ გზას შეუერთდა, მხოლოდ ივნისს თვეში სამაჩაბლის დახმარებისა და მიწისძვრით დაზარალებულთა ფონდებში 1000-1000 მანეთი გადარიცხა, ხოლო უპატრონო ბავშვთა ფონდში კი—300. გარდა ამისა, იგი უფასოდ მკურნალობს მიწისძვრისაგან დაზარალებულთ.

„საქართველოს მთავრობა ძალიან მომეხმარა, ბინა გამომიყვეს და მალე გადავალ, მომავალში ბევრის გაკეთებას ვაპირებ, მაგრამ ჩემს გეგმებზე წინასწარ არ მაყვარს ლაპარაკი, ისე არ გამოვიდეს „ქაცი ბჭობდა და ღმერთი იცინოდაო"...

ჩვენ კი ვიტყვით: „ღმერთმა კეთილად უსმინოს და ხელი მოუმართოს..."

მანანა კაკაბაძე

მთავარი რედაქტორი ნოსო სიგუა

სარედაქციო კოლეგია: თამაზ გიბილური (მთავარი რედაქტორის მოადგილე), ლაშა თაბაშაპვილი, ჯუმბერ თითმერია, ანა კალანდაძე, დათო მაღრაძე (მთავარი რედაქტორის მოადგილე), ნოდარ ნათაძე, გურამ შანჯიკიძე, ოთარ ჩხეიძე, თამაზ ჩხენკელი, ხარგის ცაცუშვილი, გივი ძველაძე, თამაზ ჭიკოვაძე, თამაზ ჭილაძე, ელიზბარ ჯაველიძე.

პასუხისმგებელი მდივანი გივი ჯოხაძე

რედაქციის მისამართი: 380005, თბილისი, ბუხაიაშვილის ქუჩა №2

ტელეფონები:

მთ. რედაქტორის მოადგილე — 99-84-04.
მთ. რედაქტორის მოადგილე — 99-91-59
პასუხისმგებელი მდივანი — 99-87-10
კონფიდენციალური — 99-75-89; 99-71-08; 99-98-85. 95-28-65.
ტექსტიში შემოსული მასალა ან ფოტო იგზავნება მისაღებად, მასალა 14 კვირაში.
მასალები ავტორებს ან ეგზავნებათ.

„LITERATURULI SAKARTVELO"
THE NEWSPAPER OF WRITERS OF THE REPUBLIC OF GEORGIA
„ЛИТЕРАТУРУЛИ САКАРТВЕЛО"
ВЫХОДИТ ПРИМАЗАЛЕЖНОСТИ

ИНДЕКС 00436 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17. საქართველოს კულტურისა და ინფორმაციის ეროვნული „ბიბლიოთეკა" სტილი, თბილისი, ქ. კოტეტიშვილის ქ. 14.